

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИННОВАЦИЯЛАР
ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОРИЕНТАЛ УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИКЛАЙМАН”

Ориентал университети

И.А. Маматахунов

имзо

сана

20

ой

2024 й.

ЛОЙИХА

“Спорт курашларида тайёргарлик турларини тасънифи бўйича саралаш
технологиясини ишлаб чиқиш”

Фан йўналиши: Педагогика ва психология фанлари

Лойиҳа тури: Амалий

Лойиҳа раҳбари: Муродов Камолиддин Нуритдинович, педагогика фанлари бўйича доктори (PhD) Доцент в.б.

Лойиҳа бажарилаётган ташкилот юридик манзили: Тошкент шаҳари, Яккасарой тумани, Шота Руставели кўчаси 154/а-уй

Лойиҳа раҳбарининг рўйхатда турган манзили: Телефон: +998 95 193-24-42 ; Тошкент шаҳари, Олмазор тумани, Норазтепа кўчаси

Лойиҳа раҳбарининг СТИРи (ИНН рақами): 497 157 716

Лойиҳанинг умумий молиявий ҳажми

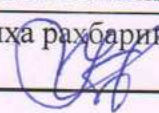

(базавий ҳисоблаш миқдориغا нисбатан): 3593.0 баравар

Бир йиллик молиялаштириш ҳажми

(базавий ҳисоблаш миқдориغا нисбатан): 2368,4 баравар

Лойиҳанинг бажарилиш муддати: .2 йил, 2025-2026 йиллар

Танлов тури: 91 - тур

Лойиха номи: Спорт курашларида тайёргарлик турларини тасънифи бўйича саралаш технологиясини ишлаб чиқиш		Лойиха рақами (шифри):	
		Фан йўналиши: Педагогика ва психология фанлари	
Лойиха раҳбарининг фамилияси, исми, шарифи: Муродов Камолиддин Нуритдинович		Лойиха раҳбарининг: телефон рақами: +998(90) 9971199 электрон почта манзили: kamoliddinm506@gmail.com СТИР (ИНН) рақами: 497 157 716	
Ижрочи ташкилотнинг тўлиқ ва қисқартирилган номи: Ўзбекистон Республикаси Ориентал университети			
Сўралган маблағ ҳажми (базавий ҳисоблаш миқдорида нисбатан кўрсатилади) 2368,4 (баравар) (1 йилга)		Лойихани амалга ошириш даври (йили): 2025-2026 йиллар	2 йил
Асосий иштирокчиларнинг фамилияси, исми, шарифи (тўлиқ)	1. Бакиев Зафар Абдушукуробич		
	2. Адилов Сарвар Қахрамонович		
	3. Алиев Низомиддин Махмасайтович		
	4. Болтаев Аъзам Акрамович		
	5. Пулатов Лазиз Азамат ўғли		
	6. Абдуллаев Илхом Хушнудович		
	7. Кимсанбоев Жавохир Абдулбоқи ўғли		
	8. Туранов Сардор Хусниддин ўғли		
	(лойиха раҳбари ушбу жадвалда кўрсатилмайди)		
Аризани тайёрлашда учинчи шахсларнинг ва/ёки ҳуқуқ эгаларининг розилиги билан материалларни вазирликка тақдим этиш ва уларни вазирлик томонидан экспертизасини ўтказиш ва оммалаштириш бўйича муаллифлик ҳуқуқи ва бошқа ҳуқуқлари бузилмаганлигини кафолатлайман (ариза аннотацияси кўринишида).			
Лойиха раҳбарининг К.Н. Муродов		Аризани рўйхатдан ўтказиш санаси 20.09.2024	
Ташкилот раҳбарининг Н.А. Маматахунов		Ташкилот муҳри	

1.1. Лойиҳа тўғрисида маълумот

Лойиҳа номи:

ўзбек тилида Спорт курашларида тайёргарлик турларини тасънифи бўйича саралаш технологиясини ишлаб чиқиш

рус тилида Разработка технологии отбора по классификации видов подготовки в спортивной борьбе

1.2. Фан йўналиши: Педагогика ва психология фанлари

1.3. Калит (таянч) сўзлар (*камида 10 та сўз*) Спорт кураши, тайёргарлик турлари, саралаш, технология, махсус ихтиро, курашчилар, махсус машқлар, ўқув-машғулот юкламалари, жисмоний тайёргарлик, мусобақа фаолияти, самарадорлик.

1.4. Лойиҳа аннотацияси (Abstract) (*150 сўздан ошмаслиги лозим, жумладан, қисқача лойиҳанинг мазмун-моҳияти, амалий аҳамияти, мавжуд муаммони илмий ечимини таъминлаш ва ҳал этишининг долзарблиги баён этилиши лозим*):

Спорт курашлари бўйича турли вазн тоифасидаги курашчиларни ўқув-машғулот юкламаларидан сўнг тикланиш ҳолатларини мониторинг қилиш учун функционал, жисмоний тайёргарлиги бўйича мусобақа фаолиятини самарадорлигини аниқлаш дастурини ишлаб чиқилади, миллий терма жамоа таркибидаги спортчиларни техник-тактик ҳаракатларини мониторинг қилиш асосида Спорт курашлари бўйича турли вазн тоифасидаги курашчиларни ўқув-машғулот юкламаларида смарт спорт либоси ускунасидан фойдаланиб олинган кўрсаткичлар асосида спортчиларни тикланиш ҳолатларини мониторинг қилишнинг янги моделини ишлаб чиқиш орқали самарадорлиги аниқланади, юқори натижаларга эришишни таъминловчи ўқув машғулот режаларини ишлаб чиқиш, бундан ташқари спортчиларни машғулот жараёнидаги кўрсаткичларининг ҳолатини узлуксиз назорат қилиш орқали ривожланиш мониторингини амалга ошириш учун, дастурий таъминот билан бирга қобилят сифатини аниқловчи махсус инновацион дастур яратилади. Қолаверса курашчиларнинг мушак кучини даражасини махсус спорт ускунаси орқали аниқлаш, мамлакатимизда ривожланган кураш турлари яни Эркин кураш, Юнон-рум кураши, Кураш, Белбоғли кураш, Дзюдо ва Самбо кураш турлари билан шуғулланувчи малакали курашчиларни махсус тренажорлар ёрдамида куч ва чидамлик сифатларини ривожлантириш самарадорлиги кўрсатилган.

1.5. Кутилаётган натижалар ва уларнинг аҳамияти (*кутилган натижалар ва уларнинг илмий ва ижтимоий аҳамиятга эгаллиги, режалаштирилган натижаларнинг жаҳон миқёсидаги тадқиқот натижаларига мувофиқлиги, лойиҳада режалаштирилган натижаларнинг иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда амалиётга татбиқ этиш имкониятлари*):

илмий (*150 та сўз*) Лойиҳа натижаларининг илмий аҳамияти «Спорт курашларида тайёргарлик турларини тасънифи бўйича саралаш технологиясини ишлаб чиқиш асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасини яратишда» Асосий кўрсаткичлар ва маслаҳатларни тўғридан-тўғри спортчининг ҳаракатида кўрсатиш учун кенгайтирилган реаллик технологиясидан фойдаланиш категориясини тизимли ёндашув асосида таҳлил қилишда, қурилмалар тизимини такомиллаштириш ва уларнинг ишончилиги оператив назорат қилиш бўйича илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда.

спортчиларнинг ҳаракат фазаларини кинематик таҳлили ҳамда таянч қисмларини тўғри аниқлашнинг замонавий методикаси ишлаб чиқилади;

- спортчиларнинг локомоцияси (ҳаракатлари) масофавий таҳлилининг мини датчиклар ёрдамида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситаси яратилади;
- спортчининг таянч нуқталарига мини датчикларни тўғри жойлаштириш ва қўллаш механизмлари ишлаб чиқилади;
- спортчининг локомоциясини (фаол ҳаракатланиш билан боғлиқ жараён) ўрганиш ва аниқлаш тизими яратилади;
- спортчиларнинг мусобақа фаолиятига оид самарадорлик параметрлари белгиланади ва миқдорий солиштириш тизими яратилади;
- мини датчиклар ва дастурий воситасини ёрдамида спортчилар ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологияси ишлаб чиқилади;

технологик (150 та сўз) Ҳозирги даврда кўрсаткичларнинг автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун схемалар ва алгоритмларнинг мантикий схемалари асосида автоматлаштирилган мониторингининг технологик жиҳатдан асосланган тушунчаларини қўллаш, замонавий моделлаштириш ва синовдан ўтган усулларидадан фойдаланиш, назарий ва амалий тадқиқотлар натижалари ва уларнинг ўзаро мутаносиблиги натижаси билан асослаш. Технологик жараёнлар ва натижаларининг илмий аҳамияти автоматика қурилмаларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш шароитида техник ҳужжатларни мониторинг тизимини яратиш услубиётини ишлаб чиқиш, бу техник-технологик жараёнларнинг автоматлаштириш муаммоларини самарали ҳал этиш, шунингдек қўлланилган схемалар ва алгоритмларнинг мантикий схемаларини минималлаштириш хоссаси, ягона тизим асосда техник маълумотлар базасини ифодалаш, моделлаштириш, синтез қилиш ва шакллантириш билан изоҳланади. Натижаларининг амалий аҳамияти автоматика жиҳозларини алмаштиришни автоматлаштирилган мониторинг қилишнинг инструментал воситаларини дастурий мажмуалар шаклида ишлаб чиқиш, у турли вазиятларини таҳлил қилиш ҳамда технологик жараёнларни режалаштириш вазифаларида мақбул ечимларни танлаш, автоматика қурилмаларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш жараёнларини автоматлаштиришнинг ишлаб чиқилган моделлари ва алгоритмларнинг схемалари, технологик жараёнларни мониторинг тизимларини яратиш билан изоҳланади.

ижтимоий-иқтисодий (150 та сўз) Лойиҳа натижаларига кўра, таҳлил, синтез ва тадқиқ қилишнинг усуллари, электрон ҳужжат айланишининг технологияси асосида кўрсаткичларни аниқлаш жараёнини автоматлаштириш қурилмалари ва воситаларини ишлаб чиқиш, техник ҳужжатлар асосида технологик жараёнларни автоматлаштириш тартибларини белгиловчи алгоритмларини ишлаб чиқиш, автоматлаштирилган мониторинг ва технологик жараёнларни бошқариш учун дастурий таъминотни яратиш муҳим ҳисобланмоқда. Республикамизда мониторинг тизимларини ривожлантириш, жумладан юқори малакали кадрларни тайёрлашнинг технологик жараёнларини соддалаштириш ва назорат қилиб мониторинг тизимларининг янги турдаги техник воситаларини ишлаб чиқиш чора-тадбирлари амалга оширилмоқда. 2017-2023 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида, жумладан «миллий иқтисодиётнинг рақобатбардошлигини ошириш, бошқарув тизимига ахбороткоммуникация технологияларини жорий этиш» вазифалари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида» ги Фармонида белгилаб берилган. Ушбу вазифаларни амалга ошириш, жумладан, мониторинг ва автоматлаштирилган тизимларидан фойдаланиш самарадорлигини

оширишда, замонавий мониторинг ва автоматлаштирилган тизимларини ишлаб чиқиш, тренажер қурилмаларини яратиш, мониторинг ва автоматлаштирилган тизимларни такомиллаштириш учун методик тавсиялар тўплами йиғилади ва халқаро илмий-амалий анжуман ташкил этилади.

тижоратлаштириш истиқболлари (100 та сўз) Натижаларининг тижоратлаштириш истиқболлари бўйича автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун махсус биокинетик тренажёр-мосламаларини тажриба-конструкциясини тижоратлаштириш жиҳатдан асосланган тушунчаларини қўллаш, замонавий моделлаштириш назариясининг синовдан ўтган усулларидан фойдаланиш, назарий ва амалий тадқиқотлар натижалари ва уларнинг ўзаро мутаносиблиги натижаси билан асосланади. Натижаларининг ҳисобга олиш ва назорат қилиш шароитида техник тизимини яратиш услубиётини тижоратлаштириш, бу техник-технологик жараёнларнинг автоматлаштириш муаммоларини самарали ҳал этиш, шунингдек ишда қўлланилган формаллашган схемалар ва алгоритмларнинг мантиқий схемаларини тижоратлаштириш, ягона тизим асосда техник маълумотлар базасини тижоратлаштириш, моделлаштириш, синтез қилиш ва шакллантириш билан изоҳланади.

Интеллектуал мулк яратишни ва уни ҳимоя чоралари бўйича режа (50 та сўз) Илмий тадқиқот натижалари Web of Science, Scopus базасидаги журналларда чоп этилади. Илмий-тадқиқот ишлари режа асосида олиб борилади ва тажриба натижаларига интеллектуал мулк Агентлигининг тегишли рўйхатидан ўтказиш бўйича ҳужжатлар расмийлаштирилади.

Мультимедия махсулотлари лицензион шаклда бўлиши мақсад қилиб олинган. Уларни ҳудудларга етказиш марказлашган тарзда амалга оширилиши кўзда тутилган.

1.6. Ижрочи ташкилот ва лойиҳа иштирокчиларининг лойиҳани бажаришдаги имконияти ва устунлиги:

Лойиҳани амалга ошириш мақсадида Ориентал университети олимларидан юқори илмий салоҳиятга, етарли тажрибага ва интеллектга эга фан доктори, фан номзоди ва фалсафа фанлари доктори даражаларига эга мутахассислар танлаб олинган. Лойиҳани бажариш устунлиги шундан иборатки, иштирокчилар томонидан бу лойиҳа ғоясининг янгилигидир ва тез кунларда бажариш имконияти билан аҳамият касб этади. Университет Жисмоний тарбия факультетида турли илмий лабораториялар ташкил этилган бўлиб лойиҳани бажариш учун имкониятлар мавжуд, бу лойиҳани юқори даражада бажаришга ва ишлаб чиқариш миқёсида олиб чиқишга имкониятлар етарли. Лойиҳадаги иштирокчиларнинг “Scopus”, “Web of science” маълумотлар базасида индексланган нашрларда мақолалар нашр этишга берилган халқаро миқёсда тезислар ҳам чоп этилган. Бу лойиҳа лаборатория шароитида амалга оширилди ва бошланғич натижалар олиниб таҳлиллар олиб борилмоқда. Лойиҳани бажариш устунлиги яна бир жиҳати шундан иборатки, Республикамиздаги илмий текшириш институтлари олимлари ёки вилоятдаги олимлар бу соҳада илмий фаолият олиб боришмаётганлиги билан фарқ қилади.

1.7. Лойиҳани молиялаштириш ҳажмининг (сўралган маблағнинг) йиллар бўйича тақсимооти (базавий ҳисоблаш миқдори (БҲМ)га нисбатан кўрсатилади, бунда лойиҳани амалга ошириш муддати қўлга киритилиши режалаштирилган илмий натижа(лар)дан келиб чиққан ҳолда асослаб берилиши лозим):

биринчи йилда (2025 й.) – 2368,4 БҲМга нисбатан (баравар),

иккинчи йилда (2026 й.) – 1224,6 БҲМга нисбатан (баравар)

1.8. Илмий жамоа томонидан нуфузли халқаро хорижий журналларда чоп

этиши режалаштирилган илмий мақолалари сони: 20 та.

(Лойиҳа натижаларини чоп этиш учун мўлжалланаётган илмий нашрлар ҳақида маълумот, шу жумладан, “Web of Science Core Collection”, “Scopus” маълумотлар базасида индексланган нашрлар, шунингдек, мақола, шарҳ, монография ёки бошқа турдаги нашр ишлари кўрсатилади).

Чоп этиладиган илмий ишлар 9 та. Психология “Фан тармоғи” (Web of Science Core Collection) ёки “Скопус” (Scopus) маълумотлар базасида индексланган хорижий нашрларда камида 3 та нашр ишини эълон қилинади. Шундан, лойиҳа доирасидаги тадқиқот натижаларини эълон қилиш бўйича Web of Science Core Collection, Scopus маълумотлар базасида индексланган хорижий нашрларда 2 та; 1 та монография; лойиҳа ахборот қўлланмаси сифатида турли тарқатма материаллар чоп этилади. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Аттестация Комиссияси рўйхатидаги ва Impact-factor га эга журналларда 3 та ўзбек, рус, инглиз тилларида лойиҳа доирасидаги мақолалар чоп этилади.

1.9. Лойиҳани амалга ошириш учун илмий лаборатория базаси ва мавжуд илмий инфратузилма объектлари тўғрисида маълумот (200 та сўздан ошмаслиги лозим):

Спорт лабораторияси. Спорт тадқиқотлари илмий-ўқув лабораторияси 2018 йил июн ойида олий таълим муассасаси педагогика фанлари факултети таркибида ташкил этилган. Лаборатория спорт соҳасидаги назарий тадқиқотлар ва маълумотларни таҳлил қилиш билан шуғулланади. Лаборатория ўз олдида куйидаги вазифаларни кўяди:

Спорт тадқиқотлари лабораторияси мунтазам равишда очиқ илмий-ўқув семинарини ўтказди. Семинарда спортнинг ижтимоий-иқтисодий ва математик тадқиқотлари соҳасидаги классик ишлар кўриб чиқилади, лаборатория ходимлари ва меҳмон маърузачиларнинг тадқиқот натижалари муҳокама қилинади. Лойиҳа доирасида олиб бориладиган тадқиқотлар объекти сифатида аввало Республиканинг йирик шаҳарларида, хусусан, Тошкент шаҳар ҳамда Хоразм, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида амалга оширилади. Олинган натижалар асосида чиқарилган хулосалар ва ишлаб чиқилган механизмлар амалиётга татбиқ этилади. Лойиҳанинг назорат ва асосий босқичларида 200 нафар синалувчи иштирок этади. Ориентал университети қошидаги очиқ ва ёпиқ типтаги спорт базаларида спортчиларнинг техник, тезлик, куч кўрсаткичларнинг автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун махсус биокинетик тренажёр-мосламаларини тажриба-конструкциясини яратиш ва ишлаб чиқиш. Ишлаб чиқилган кўрсаткичларнинг автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун махсус биокинетик тренажёр-мосламаларини тажриба-конструкцияси амалиётга жорий этилади.

Етук мутахассислари томонидан техник, тезлик, куч кўрсаткичларнинг автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун махсус биокинетик тренажёр-мосламаларини тажриба-конструкцияси ишлаб чиқиш билан мультимедиали электрон дастурий маҳсулотни талаб ва таклиф ўрганиб чиқилган ҳолда IT-park билан биргаликда яратилади.

Яратилган мультимедия маҳсулотларини тижоратлаштириш ва тажриба синовлардан ижобий ўтган мультимедия маҳсулотлари амалиётга жорий этилади.

1.10. Лойиҳа доирасида илгари бажарилган/бажарилаётган фундаментал, амалий ва инновацион лойиҳалар натижалари таҳлили (лойиҳа доирасида илгари грант асосида лойиҳа бажарилган бўлса – унинг натижалари (илмий асослари), ушбу

лойиҳа доирасида бажарилиши режалаштирилган илмий тадқиқот натижаларидан фарқли жиҳатлари аниқ баён этилиши лозим, 500 та сўздан ошмаслиги лозим):

Тадқиқотлардаги фундаментал ва амалий фанлар ўртасидаги фарқ дунёни қандай тушунишимизга ва технология, жамият ва инсон фаровонлиги қандай ривожланишига сезиларли таъсир кўрсатади. Ушбу ёндашувлар ўртасидаги фарқларни ва уларнинг илмий билимларнинг доимий ўзгариб турадиган соҳасига қўшган хиссасини ўрганиш ушбу ёндашувларнинг аҳамиятини тўлиқ англаш учун жуда муҳимдир.

Асосий ва амалий фан, аниқ фарқга қарамай, бир-бири билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, илмий тараққиётни рағбатлантирадиган симбиотик муносабатларни шакллантиради. Ушбу ўзаро боғлиқлик бизга илмий билимларни олдинга силжитиш, инновацияларни рағбатлантириш ва дунёмиз дуч келадиган муаммоларни ҳал қилиш орқали уларнинг жамоавий кучидан фойдаланишга имкон беради.

Mand The Graph-дан олинган ушбу мақола асосий ва амалий фанлар ўртасидаги фарқларни батафсил кўриб чиқади, бу эса ўқувчиларга ушбу ёндашувлар ҳақида тўлиқ тасаввурга эга бўлиш имконини беради. Уларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида тасаввурга эга бўлган ҳолда, ўқувчилар ўзаро муносабатларнинг аҳамиятини тушунишлари ва илмий тушунча ва амалий қўлланмаларни ривожлантиришга қандай хисса қўшишларини баҳолашлари мумкин.

Соф ёки фундаментал фан сифатида ҳам танилган фундаментал фан - бу табиий ҳодисалар асосидаги фундаментал тамойиллар ва механизмлар ҳақидаги билим ва тушунчамизни кенгайтиришга интиладиган илмий изланишнинг бир бўлими. Бу дарҳол амалий қўлланилиши учун эмас, балки ўзлари учун қизиқувчанлик ва билимга интилиш билан бошқарилади.

Асосий олимлар тадқиқот ишларини олиб борадилар, кўпинча назарий моделлардан фойдаланадилар, янги ғояларни очиш, янги ҳодисаларни кашф этиш ва назарияларни таклиф қилиш учун тажрибалар ва кузатишлар ўтказадилар. Фундаментал фан натижалари келажакдаги кашфиётлар ва турли соҳалардаги ютуқлар учун замин яратади.

Амалий ёки технологик ёналтирилган фан деб ҳам аталадиган амалий фан-бу аниқ муаммолар ва амалий муаммоларни ҳал қилиш учун илмий билим ва тамойиллардан фойдаланишга қаратилган илмий изланиш соҳаси. У ҳақиқий дунёда ҳақиқий фойдаланишга эга бўлган амалий эчимларни ишлаб чиқиш учун илмий назариялар, усуллар ва технологияларни бевосита қўллашни ўз ичига олади.

Амалий олимлар илмий билимлар ва уларни амалий қўллаш ўртасидаги тафовутни бартараф этиш устида ишламоқда. Улар машинасозлик, тиббиёт, қишлоқ хўжалиги ва атроф-муҳит фанлари каби турли соҳаларда маҳсулотлар, жараёнлар ва тизимларни ишлаб чиқиш, инновация қилиш ва такомиллаштириш учун фундаментал фандан олинган хулосалар ва назариялардан фойдаланадилар. Амалий фан амалий муаммоларни ҳал қилиш, ижтимоий эҳтиёжларни қондириш ва одамлар ва умуман жамият ҳаётини яхшилаш учун технологик тараққиётни рағбатлантиришга қаратилган.

Фундаментал фаннинг асосий мақсади табиий ҳодисаларни бошқарадиган асосий тамойиллар ва механизмлар ҳақидаги тушунчамиз ва билимимизни кенгайтиришдир. У номаълумларни ўрганишга, янги ғояларни кашф этишга ва дарҳол амалий қўлланилмаслиги мумкин бўлган назарияларни шакллантиришга қаратилган. Асосий фаннинг мақсади мавжуд илмий билимлар тўпламига хисса қўшиш ва келажакдаги кашфиётлар учун асос яратишдир.

Бошқа томондан, амалий фан, биринчи навбатда, ҳақиқий дунёнинг аниқ муаммолари ва муаммоларини ҳал қилиш учун илмий билим ва тамойилларни амалий қўллаш билан шуғулланади. Унинг мақсади турли соҳаларда аниқ қўлланиладиган амалий эчимлар ва инновацияларни ишлаб чиқиш учун илмий натижалардан фойдаланишдир. Амалий фаннинг асосий мақсади амалий муаммоларни ҳал қилиш, мавжуд технологияларни такомиллаштириш ва жамият эҳтиёжлари ва талабларини қондиришдир.

Фундаментал фан натижалари, биринчи навбатда, табиий дунё ҳақидаги тушунчамизни чуқурлаштирадиган янги тушунчалар, назариялар ва моделларни яратишга олиб келадиган назарий ютуқларни ўз ичига олади. Ушбу натижалар тўғридан-тўғри амалий қўлланилмаслиги мумкин бўлса-да, улар турли соҳаларда келажакдаги тараққиёт ва кашфиётлар учун асос бўлиб хизмат қилади.

Бундан фарқли ўлароқ улар аниқ муаммолар ва муаммоларни тўғридан-тўғри ҳал қиладиган маҳсулотлар, технологиялар ва эчимларни ишлаб чиқиш шаклида намоён бўлади.

Лойиҳа раҳбари ва ижрочи ташкилот раҳбари қуйидагиларни тасдиқлайди:

- лойиҳада кўзда тутилган илмий натижаларнинг қўлга киритилиши таъминланади ва ажратиладиган маблағлар мақсадга мувофиқ сарфланади;

- лойиҳа мазмунан бошқа лойиҳалар билан бир хил эмас, бир вақтнинг ўзида илмий жамғармалар ва бошқа ташкилотларнинг танловларига тақдим этилмаган;

- лойиҳада давлат сири бўлган ёки Ўзбекистон Республикасининг қонунчилигига мувофиқ муҳофаза қилинадиган, чекланган маълумот сифатида таснифланган маълумотлар мавжуд эмас;

- лойиҳани амалга ошириш ва грант маблағларидан мақсадли фойдаланиш тўғрисидаги йиллик ҳисоботлар Вазирликка ўз вақтида тақдим этилади.

Лойиҳа раҳбари

К.Н. Муродов

Ташкилот раҳбари

Н.А. Маматахунов

Ташкилот муҳри

Лойиҳа раҳбари ҳақида маълумот

- 2.1. **Фамилияси, исми, шарифи** Муродов Камолиддин Нуритдинович
 WoS Researcher ID (мавжуд бўлса)
 Scopus Author ID (мавжуд бўлса)

Лойиҳа раҳбарининг Хирш индекси:	
Scopus базасида (агар мавжуд бўлса)	
Web of Science базасида (агар мавжуд бўлса)	
Google scholar базасида (агар мавжуд бўлса)	

- 2.2. **Туғилган санаси** (сана, ой, йил) 04.02.1990
- 2.3. **Фуқаролиги** Ўзбекистон Республикаси
- 2.4. **Илмий даражаси**, берилган йили Педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) 29.12.2022
- 2.5. **Илмий унвони**, берилган йили Доцент в.б.
- 2.6. **Ариза берилаётган вақтдаги асосий иш жойи** (ташкilotнинг тўлиқ номи, лавозими) Ориентал университети Жисмоний тарбия кафедраси Доценти в.б.
- 2.7. **Лойиҳа раҳбари томонидан охириги уч йилда чоп этилган нашр ишлари сони** 20 та. Шундан 12 таси ОАК томонидан тасдиқланган журнал нашрларда чоп этилган.
- 2.8. **Лойиҳа раҳбарининг ижрочи ташкilot илмий котиби томонидан тасдиқланган илмий-ишлар рўйхати** (лойиҳага илова қилинади). лойиҳа раҳбари сўнги беш йил давомида 50 дан ортиқ илмий ишларни чоп қилган. Шундан 1 таси Scopus маълумотлар базасида индексланган нашрларда чоп этилган.
- 2.9. **Лойиҳа раҳбарининг сўнги уч йил давомида эришган асосий илмий натижалари** (муҳим илмий натижалари, нашр ишлари, патентлар, гувоҳномалар ва ҳоказолар).
1. К.Н.Муродов. Спорт курашида “смарт sportswear” либоси орқали спортчиларнинг мушак кучи даражасини аниқлаш ва махсус тренажорлар ёрдамида ривожлантириш технологияси // *Фан-спортга. Илмий-назарий журнал. Чирчиқ шаҳар Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт университети, 2023-3 сон.-Б. 20-22.*
 2. К.Н.Муродов. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришда махсус тренажёрлар ва машқлардан фойдаланиш методикаси // *Таълим ва инновацион тадқиқотлар. Халқаро илмий-методик журнал. Бухоро Давлат университети, 2023-2 сон.-Б. 87-93.*
 3. К.Н.Муродов. Спорт курашида махсус ускуна ва машқлардан фойдаланиш самарадорлиги // *Спортда илмий тадқиқотлар. Илмий-назарий журнал. Жисмоний тарбия ва спорт илмий тадқиқотлар институти, 2023-2 сон.-Б. 19-23.*
 4. К.Н.Муродов. Спорт курашида махсус ускуналар ёрдамида мушак кучини даражасини аниқлаш ва ривожлантириш йўллари // *Муъаллим ҳам узлуксиз билимлендириў. Илимий-методикалик журнал. Бердах номидаги Қорақалпоқ давлат университети, 2023-2/1 сон.-Б. 418-425.*
 5. К.Н.Муродов. Спорт курашида “смарт sportswear” либоси орқали спортчиларнинг мушак кучи даражасини аниқлаш ва махсус тренажорлар ёрдамида ривожлантириш технологияси // *Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон миллий университети илмий журнали. 2023- 1/6 сон.-Б. 17-19.*

6. К.Н.Муродов. Спорт курашида спортчиларининг куч чидамлилигини ривожлантириш ва мусобақа фаолияти самарадорлигини ошириш технологияси // ФарДУ. Илмий хабарлар журнали. 2023- 4 сон.-Б. 17-19.

7. К.Н.Муродов. Махсус спорт формаси ва симуляторлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг мушак кучи даражасини аниқлаш ва ривожланиш технологияси // Жисмоний маданият: тарбия, таълим, машғулот. Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетининг илмий-назарий журнали 2023- 3 сон.-Б. 24-28.

8. К.Н.Муродов. Спорт курашида спортчиларининг куч чидамлилигини ривожлантириш ва мусобақа фаолияти самарадорлигини ошириш технологияси // Тиббиёт ва спорт; медисине анд спорт. Ўзбекистон миллий Олимпия қўмитаси Республика спорт тиббиёти илмий-амалий маркази. ИССН 2181-998Х. 2024- 2 сон.-Б. 161-165.

9. Муродов К.Н тецнологй фор тхе девелопмент оф стренгтх эндурансе оф wrestлерс басед он тхе усе оф спесиал симуляторс анд эхерсисес ин фреестйле wrestлинг, такинг инто асоунт анд мониторинг тхе траининг лоадс оф wrestлерс Вол. 9 Но. 10 (2021): ГИИРЖ, Галахй Интернационал Интердисциплинарй Ресеарч Жоурнал, 9(10), П. 380–385. [Импаст фактор: СЖИФ 2023 7.472].

10. Муродов К.Н Ёш эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш услубияти//Фан-спортга. Илмий-назарий журнал. Чирчиқ шаҳар Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт университети, 2023.-Б. 75-77. [13.00.00 №16].

11. Муродов К.Н Эркин курашда махсус тренажерлар ва машқлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологияси //Ўзбекистон Миллий университети хабарлари. Ўзбекистон Миллий университети, Ижтимоий-гуманитар фанлар туркуми. – Тошкент, 2023. Б 111-114. [13.00.00 №15].

12. Муродов К.Н Технология развития силовой выносливости борцов на основе использования специальных тренажеров и упражнений в вольной борьбе. Ёутх, ссиенсе, эдусатион: тописал иссуес, ачиевементс анд инноватионс 2022 Прагуе, Сзеч. хттпс://дои.орг/10.5281/зенодо.7079973 П. 24-28.

13. Муродов К.Н Методика развития силовой выносливости у борцов вольного стиля. Инновативе девелопмент ин тхе глобал ссиенсе 2022 бостон, УСА хттпс://дои.орг/10.5281/зенодо.7079989-П. 14-17.

14. Муродов К.Н Технология развития силовой выносливости борцов на основе использования специальных тренажеров и упражнений в вольной борьбе //Жисмоний тарбия ма спорт сохасини ривожлантириш истиқболлари: муаммо ва ечимлар, ИИ Республика илмий-амалий анжумани мақолалари. Ўзбекистон Миллий университети–Тошкент, 2022.-С. 119-122.

15. Муродов К.Н Методика развития силовой выносливости у борцов вольного стиля. //Жисмоний тарбия ма спорт сохасини ривожлантириш истиқболлари: муаммо ва ечимлар, ИИ Республика илмий-амалий анжумани мақолалари. Ўзбекистон Миллий университети– Тошкент, 2022.-С. 116-118.

II бўлим [II часть; II part]

1. Муродов К.Н Эркин кураш бўйича йиллик циклниг ўтиш даврида тикланиш воситаларини қўллаш. Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар мавзусидаги конференция материаллари №17 – Т: 2022.-С.22-24.

2. Муродов К.Н. Совершенствование методики отбора юных борцов. Чебоксары. Россия: 2021. Актуальные проблемы физического воспитания студентов, Материалы международной научно-практической конференции 2021.- С.545-547.

3. Муродов К.Н. Иновационные технологии в подготовке квалифицированных борцов на основе системного анализа соревновательной деятельности спортсменов и тренеров с учетом их уровня спортивного мастерства. Замоновий муаммо ва ечимлар. Халқаро илмий-амалий анжумани Чирчик 26-27 Март 2022.-С. 21-23.

4. Муродов К.Н. Курашчиларнинг куч сифатини ривожлантиришда махсус машқлардан фойдаланиш. Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар мавзусидаги Республика конференция материаллари №17 – Т: 2022.-С.22-24.

5. Муродов К.Н. Курашчиларнинг куч сифатини ривожлантиришда махсус машқлардан фойдаланиш//Муғаллим ҳам ўзлуксиз билимлендириш илимий методикалык журнали Нукус. Ўзбекистон Педагогика фанлари ИТИ Қорақалпоғистон филиали 2022 й Б.150-152 [13.00.00 №20].

Фалсафа доктори диссертацияси ҳимоясидан кейин 11 та нашр ишидан 10 та илмий иш, 1 та халқаро, 3 та маҳаллий журналлардаги мақолалар, 4 та халқаро ва 2 та республика конференцияси тезислари ҳамда 1 та ўқув қўлланма ва 1 та услубий қўлланма чоп этилган.

2.10. Илмий лойиҳаларни бошқариш ва уни амалга ошириш бўйича тажрибаси (*натيجадорликка эришиш бўйича лойиҳа раҳбарининг ёндашувлари, сўнги 3 йил мобайнида бажарилган лойиҳалар (ташкilot) номи, рақамлари ва муддати, амалга оширишда эришилган муваффақиятлар*) – (камида 1000 та сўз).

К.Н.Муродов замонавий технологияларни мукамал эгаллаб дарс ўтиш билан бирга илмий лойиҳада ҳам муваффақиятли иштирок этмоқда.

Бундан ташқари халқаро грантларнинг иштирокчиси сифатида мунтазам фаолият юритади. Жумладан 2022/2024 йилларга мўлжалланган ИЛ-4821091654 рақамли “Интеллектуал сенсор тизимларидан фойдаланган холда эшак эшувчиларнинг техник ва тезлик-куч тайёргарлигини назорат қилиш методологиясини ишлаб чиқиш” мавзусидаги фундаментал лойиҳасида, кичик илмий ходим;

Илмий-тадқиқот натижалари 3.4-шаклда ва қуйидаги рўйхатда келтирилган илмий мақола ва тезисларида ўз аксини топган.

Замонавий дунёда ўзининг мураккаб ижтимоий-иқтисодий, психологик ва экологик ҳолати билан жамият ҳаётининг турли соҳаларига, шу жумладан жисмоний тарбия ва спорт каби инсон фаолиятига янги талаблар қўйилмоқда. Замонавий жамиятнинг турли қатламлари вакилларига ҳақиқий ижобий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ушбу илмий ва амалий билимлар соҳасида енг долзарб нарса нима? Фан инсон фаолияти соҳаси сифатида таърифланади, унинг вазифаси воқелик ҳақидаги объектив билимларни ривожлантириш ва назарий тизимлаштиришдир; у янги билимларни олиш фаолиятини ҳам, унинг натижасини ҳам ўз ичига олади – дунёнинг илмий манзараси асосидаги билимлар йиғиндиси. Замонавий шароитда фан жамиятдаги барча соҳаларда, шу жумладан таълимда, шунингдек жисмоний тарбия ва спортда прогрессив ўзгаришларни белгилайди. "Спорт ҳақидаги илмий билимлар тизимидаги долзарб муаммолар" мавзусидаги ушбу ўқув-услубий қўлланма жисмоний тарбия институтлари талабаларига мўлжалланган бўлиб, ундан педагогика университетларининг жисмоний тарбия факултетлари талабаларини тайёрлашда ҳам фойдаланиш мумкин. Қўлланма Олий таълимнинг Federal Давлат таълим стандарти "Спорт" таълим соҳасидаги магистр

даражаси талабларига мувофиқ тузилган. Касбий тайёргарликнинг тўғри даражасига еришиш учун магистрантларни тайёрлаш самарадорлигини баҳолаш мезонлари бўлиб хизмат қиладиган малакага асосланган шаклда тузилган фан бўйича режалаштирилган ўқув натижалари рўйхати аниқланди: ўзлаштиришнинг мақсади қуйидаги ваколатларни шакллантиришдир: ахборотни қидириш, танқидий таҳлил қилиш ва синтез қилиш, вазифаларни ҳал қилишда тизимли ёндашувни қўллаш. Юқори самарали спортни ривожлантириш бўйича Ўзбекистон ва хорижий тажрибани умумлаштириш ва амалий ишларга татбиқ етишга қодир. Жисмоний ривожланиш, техник ва жисмоний тайёргарликни ва иштирок етганларнинг руҳий ҳолатини ўлчаш ва баҳолаш усулларидан фойдаланган ҳолда кузатишга қодир. Фанни ўзлаштириш натижасида уста қуйидаги маҳоратга ва / ёки тажрибага ега бўлиши керак: - жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришнинг долзарб масалалари ва жисмоний тарбия ва sport фаолияти самарадорлигини танқидий таҳлил қилиш ва умумлаштириш. - sport фанларидаги долзарб замонавий муаммоларни аниқлаш ва уларни ҳал қилиш йўллари. Қўлланманинг мақсади фан, унинг ўрни, аҳамияти, ривожланишнинг асосий йўналишлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиш, жисмоний тарбия, sport ва Олимпизм соҳасидаги долзарб муаммолар тўғрисида умумий ғояларни очиб бериш, мустақил тадқиқот ва касбий фаолиятга тайёргарлик кўриш, шунингдек, илмий тадқиқотлар тўпламини шакллантиришдир. universal ва professional ваколатлар. Дарслик тўрт бобдан иборат. Биринчи бобда fanning пайдо бўлишининг умумий масалалари, унинг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти, илмий билимларни ривожлантиришнинг асосий босқичлари, фанни даврийлаштириш, методология асослари, долзарб муаммолар ва кейинги ривожланишнинг баъзи истиқболлари очиб берилган. Иккинчи бобда спортнинг келиб чиқиши ва келиб чиқиш шартлари кўриб чиқилади, жисмоний тарбия ва sport соҳасидаги илмий тадқиқотларнинг долзарб муаммолари аниқланади.

Турли хил маълумот манбаларида учрайдиган fanning барча таърифларида битта умумий ғоя ажралиб туради: фан ҳақиқатни излашдир. Фан-бу дунёни билиш жараёнида инсоннинг интеллектуал фаолияти соҳаси бўлиб, миқдорий нисбатлар билан ишлайди. Жамият ривожланишининг ҳозирги босқичида инсон фаолиятининг барча соҳаларида fanning роли кескин ошиб бормоқда. Одамларнинг ижтимоий фаолиятининг енг кенг тарқалган шаклларида бири истисно эмас – жисмоний тарбия ва sport. Биз fanning пайдо бўлишига қайтишимиз керак, чунки манба базасининг ўзгариши, янги табиатшунослик билимларининг пайдо бўлиши, ўзига хос назарий ва услубий тадқиқотлар, шунингдек илмий парадигмаларнинг ўзгариши жисмоний тарбия ва sport фани тарихи мавзусига қарашларнинг ўзгаришига олиб келади. унинг методологияси, тарихий жараённинг шартлилиги, тарихий қонунларнинг табиати, шунингдек, уларнинг мавжудлиги ҳақиқати. Фан-бу воқелик ҳақидаги объектив билимларни ривожлантириш ва тизимлаштиришга қаратилган инсон фаолияти соҳаси. Ушбу фаолиятнинг асоси фактларни тўплаш, уларни доимий равишда янгилаш ва тизимлаштириш, танқидий таҳлил қилиш ва шу асосда нафақат кузатилган табиий ёки ижтимоий ҳодисаларни тавсифловчи, балки прогнозлашнинг якуний мақсади билан сабабий муносабатларни ўрнатишга имкон берадиган янги билимларни ёки умумлашмаларни синтез қилишдир. Фактлар ёки тажрибалар билан тасдиқланган назариялар ва фаразлар табиат ёки жамият қонунлари шаклида шакллантирилади. Илмий фаолиятнинг ўзига хос хусусиятларига еътибор қаратиб, биз қуйидаги таърифни таклиф қилишимиз мумкин: фан-бу дунё ҳақида ҳақиқий билимларни олишга қаратилган ихтисослашган эмпирик ва назарий фаолият. Илмий

фаолиятнинг меъерий томонини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги таърифни бериш мумкин: фан-бу илмий билимларни олиш, тушунтириш ва қуриш идеаллари ва нормалари билан тартибга солинадиган фаолият. Илм-фан кенг маънода тегишли фаолиятнинг барча шартлари ва таркибий қисмларини ўз ичига олади: - илмий ишларнинг бўлиниши ва ҳамкорлиги; - илмий муассасалар, лаборатория ва экспериментал ускуналар; -илмий-тадқиқот ишлари усуллари;- концептуал ва категорик аппаратлар;- илмий маълумотлар тизими; - илгари тўпланган илмий билимларнинг тўлиқ миқдори. Фанларнинг таснифи фанларнинг таснифи маълум бир фан қайси фанни ўрганиши, уни бошқа фанлардан нимаси билан ажратиб туриши ва илмий билимларни ривожлантиришда бошқа фанлар билан қандай боғлиқлиги ҳақида маълумот беради. Ҳозирги вақтда фанларни таснифлашнинг турли тизимлари мавжуд. Умумий қабул қилинган тасниф қуйидаги хусусиятларга асосланади: фан мавзуси, тадқиқот усули ва ўрганиш натижаси. 1. Тадқиқот мавзусига кўра барча фанлар қуйидагиларга бўлинади: - табиий фанлар – моддий дунё ҳодисалари, жараёнлари ва объектларини ўрганадиган табиий фанлар. Бундай фанларга физика, кимё, биология ва бошқалар киради. Олимнинг дунёни билишда табиий фанларнинг роли ҳақидаги концепциясига асосланиб, қуйидаги таърифни бериш мумкин: Табиатшунослик-бу табиат ва умуман коинот ривожланишининг асосий қонуниятларини ўрганиш жараёнида табиий фанлар томонидан яратилган табиатшунослик билимлари тизими. тирик ва жонсиз табиат ҳақидаги билимлар тўплами. Табиатшунослик замонавий fanning енг муҳим соҳасидир. - Гуманитар фанлар-бу жамият ва инсоннинг ижтимоий, маънавий мавжудот сифатида ривожланиш қонуниятларини ўрганадиган фанлар. Буларга тарих, ҳуқуқ, иқтисод ва бошқалар киради. Масалан, инсон биологик тур сифатида қараладиган биологиядан фарқли ўлароқ, гуманитар фанларда биз инсонни ижодий, маънавий мавжудот сифатида гапирамиз. - Техника фанлари-бу инсон "иккинчи табиат" деб аталадиган нарсаларни, тузилмалар, алоқа, энергия манбалари ва бошқаларни яратиши керак бўлган билимдир. Техника фанларига электроника, космонавтика, энергетика ва бошқалар киради. Техника фанларида табиатшунослик ва гуманитар фанлар ўртасидаги муносабатлар янада равшанроқ. Техника фанлари билимларига асосланган тизимлар гуманитар ва табиий фанлар соҳасидаги билимларни ҳисобга олади. Ҳозирда фанлараро ва умумий услубий фанлар бўйича мунозаралар олиб борилмоқда. Биринчиси ўрганилаётган объектларнинг қонунлари ҳақидаги билимларини бошқа кўплаб фанларда тақдим етиши мумкин, аммо қўшимча маълумот сифатида. Иккинчиси илмий билишнинг умумий усуллари ишлаб чиқади, улар умумий методологик фанлар деб аталади. 2. Билиш усуллари кўра фанлар қуйидагиларга бўлинади: - назарий фанлар реал дунё ҳодисалари, жараёнлари ва тадқиқот объектларининг турли моделларини яратади. Уларда мавҳум тушунчалар, математик ҳисоб-китоблар ва ideal объектлар кенг қўлланилади.

Назарий ва эмпирик фанлар ўртасида яқин боғлиқлик мавжуд
: назарий фанлар эмпирик фанлар маълумотларидан фойдаланади,
ампирик фанлар назарийдан келиб чиқадиган оқибатларни текширади
фанлар.

2.11. Молиялаштириш амалга ошириладиган ижрочи ташкилот билан қутилаётган меҳнат муносабати шакли:

ташкилот асосий иш жойи бўлади;

бир вақтнинг ўзида ўриндошлик асосида меҳнат шартномаси тузилади.

Шахсини тасдиқловчи ҳужжат маълумотлари (серияси, номери, қачон ва ким томонидан берилгани)	Муродов Камолиддин Нурутдинович AD 6166597, Тошкент шаҳар Олмазор тумани ИИБ 15.02.2024
Яшаш манзили	Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, Қамарнисо кўчаси, 28А уй 14-хонадон
СТИР (ИНН) рақами	497 157 716
Боғланиш учун телефон, электрон манзил (e-mail)	+998 90 997 11 99. kamoliddinm506@gmail.com
Ушбу шаклга киритилган маълумотларни қайта ишлашларига розилигимни билдираман. Маълумотларни вазирлик томонидан қайта ишлаш, йиғиш, тизимлаштириш, тўплаш, сақлаш, аниқлаштириш, фойдаланиш, тарқатиш, аризаларни экспертиза учун топшириш, лойиҳалар ва дастурларни экспертизадан ўтказиш, танлов бўйича таҳлилий материаллар тайёрлаш, молиялаштирилган дастур ва лойиҳалар раҳбарлари тўғрисида маълумотлар Буюртмачи томонидан ошкор қилиниши мумкин.	

Танлов шартлари билан танишдим ва розиман. Лойиҳада иштирок этишимни тасдиқлайман _____

Лойиҳа раҳбари

К.Н.Муродов

Имзоланган сана

20.09.2024

Лойиханинг асосий ижрочилари ҳақида маълумот

№	Лойиханинг асосий ижрочилари Ф.И.Ш.	Лойихадаги иштироки (лавозими)	Туғилган йили	Илмий даражаси ва унвони	Ариза берилган вақтдаги асосий иш жойи	Охири 3 йилда лойиха мавзуси доирасида чоп этган илмий ишлари сони		Лойиха доирасида амалга оширадиган ишлари (вазифалари)	Лойиха ижроси имзоси
						Жами	Web of Science ёки Scopus журналларида		
1.	Бакиев Зафар Абдушукурбич	Катта илмий ходим	1983	п.ф.н Доцент	Ориентал университети	20	1	Методикалар натижаларини умумлаштирувчи	
2.	Адилов Сарвар Кахрамонович	Бош илмий ходим	1990	(DSc) Доцент	ЎзДЖТСУ	16	1	Илмий ишларга масъул	
3.	Алиев Низомиддин Махмасайтович	Катта илмий ходим	1987	Доцент	ЎЗМУ	57	22	Лойханинг Меъёрий хужжатларига масъул	
4.	Болтаев Аъзам Акрамович	Катта илмий ходим	1985	(PhD) Доцент в.б	Ориентал университети	10	1	Лойиха бўйича маҳаллий маколалар нашр этишга масъул	
5.	Пулатов Лазиз Азамат ўғли	Катта илмий ходим	1990	(PhD) Доцент в.б	Ориентал университети	15	1	Лойиха бўйича халқаро маколалар нашр этишга масъул	
6.	Абдуллаев Илхом Хушнудович	Кичик илмий ходим	1987	Катта ўқитувчи	Ориентал университети	8	1	Лойиха бўйича махсус ихтироларни шакиллантиришга масъул	
7.	Қимсанбоев Жавохир Абдулбоки ўғли	Кичик илмий ходим	1994	Ўқитувчи	Тошкент давлат стоматология институти	4	1	Методикалар олиб боровчи	
8.	Туранов Сардор	Кичик илмий	1995	Кабинет	Ориентал	4	1	Методикалар олиб	

Хусниддин Ёғли	ходим	мулдир	университети	борувчи
----------------	-------	--------	--------------	---------

Лойиха рахбари

К.Н. Муродов

Ташкилот рахбари
Ташкилот мухри

Н.А. Маматахунов

Ижрочи ташкилот ҳақида маълумот

(лойиҳа бажариладиган ва маблағларни ўзлаштирадиган ташкилот)

3.1. **Тўлиқ номи** (рўйхатга олиш ҳужжатларига мувофиқ бўлиши керак)
O'zbekiston Respublikasi "ORIENTAL UNIVERSITETI" mas'uliyati cheklangan jamiyat.

3.2. **Қисқартирилган номи** Ориентал университети

3.3. **Инглиз тилидаги номи** Oriental university

3.4. **Ташкилий-ҳуқуқий шакли** Маъсулияти чекланган жамият Хусусий олийгоҳ

3.5. **Мулк шакли** Нодавлат

3.6. **Идоравий мансублиги** (юқори турувчи ташкилоти (вазирлик/идора)
Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги

3.7. **СТИР** 308282696

3.8. **Манзили** **Юридик манзили** Тошкент шаҳари, Яккасарой тумани, Шота Руставели кўчаси 154/а-уй

3.9. **Ташкилот раҳбарининг лавозими, ФИШ** Маматахунов Нозимжон Азизович

3.10. **Мурожаат учун телефон рақами** 90 997-11-99, 95-503-24-42

3.11. **Электрон почта манзили** (e-mail)

Kuvandikov Farruh Ibragimovich@soliq.uz

Ташкилот раҳбари қуйидагиларни тасдиқлайди:

- танлов шартлари билан танишиб чиқади, лойиҳа танловда ғолиб бўлса, ташкилот орқали уни молиялаштиришга розилик беради;

- танлов ҳужжатларида белгиланган шартларга розилигини билдиради;

- лойиҳа раҳбари тўғрисида аризада кўрсатилган маълумотларни тасдиқлайди;

Лойиҳа танловда ғолиб бўлган тақдирда ижрочи ташкилот қуйидаги мажбуриятларни ўз зиммасига олади:

- илмий жамоа аъзолари билан фуқаролик-ҳуқуқий ёки меҳнат (муддатли меҳнат) шартномаларини тузиш (лойиҳа раҳбари билан меҳнат шартномаси тадқиқотни масофадан туриб бажариш бўйича бўлиши мумкин эмас);

- лойиҳа раҳбари розилиги билан илмий жамоа аъзоларига лойиҳани амалга ошириш учун ҳақ тўлаш;

- ҳар йили белгиланган муддатда лойиҳа маблағларининг мақсадли ишлатилиши тўғрисида ҳисобот тақдим этиш.

Агар лойиҳада бир нечта **ҳамижрочи ташкилотлар** иштирок этадиган бўлса, ушбу ташкилотлар (ҳамижрочилар) тўғрисидаги маълумотлар ҳам юқорида кўрсатилган тартибда келтирилиши лозим.

Ташкилот раҳбари

Н.А. Маматахунов

Ташкилот мўҳри

Лойиҳани асослаш (мазмуни)

4.1. Лойиҳада ҳал этилиши кўзда тутилган илмий муаммо (150 та сўздан ошмаслиги лозим):

Автоматлаштириш тизимларида замонавий ахборот технологиялари ютуқларини жалб этган ҳолда Спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш тренажер-мосламаларининг тажриба-конструкциясини яратиш ҳамда ишлаб чиқиш билан бирга автоматлаштириш тизим қурилмаларининг техник ҳужжатларини юритиш тартибларини белгиловчи алгоритм ва дастурий таъминотларини яратиш бўйича бир қатор, жумладан қуйидаги устувор йўналишларда тадқиқотлар олиб борилмоқда: Спортчиларнинг ҳаракатлари ва тегишли параметрларини аниқлаш учун MEMS технологиялари асосида ихчам сенсорли модулларни ишлаб чиқиш; технологик жараёнларнинг такомиллашган схемаларини ишлаб чиқиш; Статистик маълумотлар, тавсиялар ва ташкилий жараённи масофадан созлаш билан автоматлаштириш тизим қурилмаларининг техник ҳужжатлар асосида технологик жараёнларни автоматлаштириш алгоритмларини ишлаб чиқиш; автоматлаштирилган мониторинг ва технологик жараёнларни бошқариш учун дастурий таъминот яратиш; таҳлил ҳужжатларни юритишнинг мониторинги ва технологик жараёнларини оператив назорат қилиш вазифаларини ечиш учун дастурлар мажмуасини ишлаб чиқиш; тренажёр-мосламаларни ва тажриба-конструкциясини яратишнинг тамойиллари таклиф этилди: Камера ёрдамида видео оқимдаги спортчиларнинг ҳаракатларини бошқариш учун компютерни кўриш ва нейрон тармоқ алгоритмларидан фойдаланиш.

4.2. Лойиҳанинг мақсади ва вазифалари (1500 та сўздан ошмаслиги лозим, баён этилган илмий муаммони ечиш учун лойиҳа жамоси олдига қўйилган мақсад очиб берилиши, бунда янги илмий ишланма (маҳсулот/технология) олишни таъминлаб берувчи техник, технологик, техник-иқтисодий самара(лар), қўлга киритилиши режалаштирилган муҳим илмий натижалар, янги маҳсулот бозорлари, экспортга йўналтириш ва импорт ўрнини қоплаш, интеллектуал мулк объектларини яратиш асосида товарлар (маҳсулот, хизматлар) бозорида муносиб ўрин эгаллашга оид вазифалар изчил кетма-кетликда асослаб берилиши зарур):

спорт курашлари бўйича турли вазн тоифасидаги курашчиларни ўқув-машғулот юкламаларидан сўнг тикланиш ҳолатларини мониторинг қилиш учун функционал, жисмоний тайёргарлиги бўйича мусобақа фаолиятини самарадорлигини аниқлаш дастурини ишлаб чиқилади,

миллий терма жамоа таркибидаги спортчиларни техник-тактик ҳаракатларини мониторинг қилиш асосида Спорт курашлари бўйича турли вазн тоифасидаги курашчиларни ўқув-машғулот юкламаларида смарт спорт либоси ускунасидан фойдаланиб олинган кўрсаткичлар асосида спортчиларни тикланиш ҳолатларини мониторинг қилишнинг янги моделини ишлаб чиқиш орқали самарадорлиги аниқланади,

юқори натижаларга эришишни таъминловчи ўқув машғулот режаларини ишлаб чиқиш, бундан ташқари спортчиларни машғулот жараёнидаги кўрсаткичларининг ҳолатини узлуксиз назорат қилиш орқали ривожланиш мониторингини амалга ошириш учун, дастурий таъминот билан бирга қобилият сифатини аниқловчи махсус инновацион дастур яратилади. спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш кўрсаткичларнинг

автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун махсус биокинетик тренажёр-мосламаларини тажриба-конструкциясини яратиш категориясини тизимли ёндашув асосида таҳлил қилишда жаҳонда автоматика қурилмалари техник ва мониторинг тизимини такомиллаштириш ва уларнинг ишончилиги ҳамда бошқариш тизимини автоматлаштириш бўйича илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Ушбу йўналишда, жумладан экспресс таҳлил, синтез ва тадқиқ қилишнинг формал усуллари, технология асосида объект элементларини аниқлаш жараёнини автоматлаштириш қурилмалари ва модулли воситаларини ишлаб чиқиш, техник ҳужжатлар асосида технологик жараёнларни автоматлаштириш тартибларини белгиловчи ва прогнозлаштириш алгоритмларини ишлаб чиқиш, автоматлаштирилган мониторинг ва технологик жараёнларни бошқариш учун дастурий таъминотни яратиш муҳим вазифалардан бири ҳисобланмоқда.

Тренажёр-мосламаларини тажриба-конструкциясини техник ҳужжатлаштиришнинг автоматлаштириш воситаларини яратиш илмий асосларини такомиллаштириш бўйича ўтказилган ишлар асосида қуйидаги асосий илмий ва амалий натижалар олинди:

1. Спортчиларнинг масофавий таҳлил кўрсаткичларнинг автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун техник ҳужжатлаштиришни автоматлаштиришни такомиллаштириш бўйича илмий тамойиллар ишлаб чиқилди. Натижада бошқарув технологиясини интеграциялаш, ягона меъёрий формат ва маълумотномалардан фойдаланиш, техник ҳужжатлар маълумотлар базаларининг узлуксизлиги, шунингдек, технологик жараёнларни мониторинг қилиш дастурий воситаларининг мақбул кўп мезонли танлови ва функционал тўлиқлиги имкони яратилди.

2. спортчиларнинг ҳозирги ҳолатини баҳолаш ва шикастланиш хавфини тахмин қилиш учун мониторинг дастурни ўрганиш усулларида фойдаланган ҳолда кўп ўзгарувчан технологик жараённинг таркибий қисмига ва уларнинг ўзаро муносабатларига қадар фойдаланган ҳолда электрон ҳужжат айланиш тизимларини қуриш усули ишлаб чиқилди.

3. Автоматлаштирилган технологияга ўтиш тартиб-таомилларини расмийлаштиришни таъминловчи Таҳлил қилиш ва сақлаш учун сенсорлардан серверга симсиз маълумотларни узатиш. алгоритмларнинг мантиқий схемалари асосида назорат қилиш жараёни учун яратиш усули ишлаб чиқилган.

4. Мониторинг жараёнида курсаткичлар ҳаракатланишининг мумкин бўлган ҳаракатларини ўрнатиш, мумкин бўлган ҳолатларини тавсифлаш ва эҳтимолий иштирокчиларни аниқлашнинг самарали имкониятларига эришилди.

5. Мониторинг тузилмаси оператив тадқиқотлар ўтказилишини таъминловчи абстракт яқунловчи оптимал асосида тузилган ушбу тузилмада юқори даражадаги спортчиларнинг машғулот дастурининг алгоритмлар шаклида оператив назорат даражаларининг ҳамда оптималлашган даражасидаги ифодаси кўрсатилган.

6. Мониторинг билан боғлиқ турли талабларни ҳисобга олган ҳолда автоматни минималлаштириш ва кодлашни бир вақтнинг ўзида амалга ошириш имконини берувчи алгоритмларнинг мантиқий схемаларини содаллаштириш усули ишлаб чиқилган. Бу усул амалга оширишда тренажерларнинг турли ҳолатларини ва оддийлардан мураккаб жараёнларга ўтиш ҳисобига моделнинг тузилмасини синтез қилиш имконини беради.

7. Қурилмаларнинг мониторинг маълумотлари асосида шунингдек, автоматлаштирилган модулдан фойдаланган ҳолда турли хил операциялар тизимларга эга бўлган қурилмаларни ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг дастурий мажмуалари кўринишидаги, жиҳозларни алмаштиришни ва мониторинг қилиш ва бошқариш

воситалари ишлаб чиқилган. Ушбу воситалар реал ишлаб чиқариш ҳолатларини амалга ошириш имконини беради.

8. Мониторинг тизимни энг тўла функционал таъминлашни ҳамда қурилмалари хужжатларининг таркибига қўйиладиган техник шартларни ҳисобга олган ҳолда тизимини ишлаб чиқишни амалга оширади. Автоматлаштирилган тизим ўз ичига олган учта иерархик даражадан: дастурий ойна, кириш ойнаси топган бўлиб, қурилмаларни бошқариш ва назорат қилиш имконини беради.

9. Натижаларни қўлланиши, муддати ўтган қурилмалардан фойдаланишнинг олдини олади, барча қурилмалар устидан мониторингни амалга оширади. Тренажер қурилмаларининг ҳисоби ва назоратининг автоматлаштирилган тизимдан фойдаланиш бўйича ишлаб чиқилган тавсиялардан фойдаланиш эса маълумотлар базасини тўлдириш воситалари, уларни ўзгартириш тартиби, янги келтирилган воситаларни, шунингдек, автоматлаштирилган тизимни сошлаш имкониятини беради.

талабаларнинг жисмоний тарбия ва sport билан мунтазам шуғулланишга бўлган еҳтиёжларини шакллантириш, мустақил жисмоний машқларни ташкил етиш ва ўтказиш асослари бўйича билим ва кўникмаларини ўзлаштириш;

талабанинг жисмоний тайёргарлигини ошириш, танасининг функционал имкониятларини ривожлантириш, жисмоний тарбия ва sport ёрдамида жисмоний сифатларни яхшилаш;

мувофиқлаштиришни кучайтириш ва sport йўналишини, sport ва соғломлаштириш тадбирлари орқали жисмоний машқларни ўзлаштириш орқали восита тажрибасини кенгайтириш;

соғлом турмуш тарзи кўникмаларини шакллантириш, ёмон одатлар, гиёҳвандлик ва антисоциал хатти-ҳаракатларни ташкил қилиш ва олдини олиш учун жисмоний тарбиядан фойдаланиш;

фаолиятнинг турли шаклларида фойдаланган ҳолда оммавий sport тадбирларини ўтказиш орқали талабаларнинг жисмоний тарбия ва спортга бўлган қизиқишини ошириш;

жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш ва модернизация қилиш, Олимпия таълимини жорий етиш;

жисмоний тарбия ва sport таълимини ташкил етишда инновацион дастурлар, техника ва технологиялардан фойдаланиш;

жисмоний тарбия ва sport мақсадларида мактабнинг моддий-техник базасини ривожлантириш;

талабалар, ўқитувчилар ва ота-оналар ўртасида жисмоний тарбия ва спортни, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва тарғиб қилиш;

жисмоний тарбия ва sport орқали ёш авлодни ватанпарварлик тарбияси;

- аҳолининг шахсий жисмоний тарбия ва соғлом турмуш тарзига қиймат-мотивацион муносабатини шакллантириш.

- жисмоний тарбия ва sport билан шуғулланиш имкониятини таъминлаш;

- жамиятни sport муаммосига жалб қилиш;

- ёшларни соғлом турмуш тарзига жалб қилиш;

- sport масалаларида аҳоли ва ҳукумат ўртасидаги муносабатларни яхшилаш;

- хайрия тадбирларини ўтказиш учун ишбилармонларни жалб қилиш;

- ёшларни вақтинча иш билан таъминлаш муаммосини ҳал қилиш;

- sport соҳасида юқори натижаларга еришиш;

- оммавий ахборот воситалари орқали sport ва соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва тарғиб қилиш;
 - ёшларни муҳаррир, газета мухбири, operator, sport ҳикоясининг етакчи журналисти фаолияти билан таништириш;
 - талабаларнинг sport маҳоратини ошириш ва юқори sport натижаларига еришиш;
 - жисмоний тарбия ва спортга катта қизиқишни шакллантириш;
 - жисмоний тарбия ёрдамида болалар ва ўсмирларнинг касалланишини камайтириш;
 - болалар ва ўсмирларда соғлом турмуш тарзи асосларини шакллантириш;
 - ҳуқуқбузарликлар ва ёмон одатларнинг олдини олиш ва олдини олиш бўйича ишларни амалга ошириш;
 - талабаларнинг sport маҳоратини ошириш ва юқори sport натижаларига еришиш;
 - болалар ва ўсмирлар саломатлигини шакллантириш, сақлаш ва мустаҳкамлаш муаммолари бўйича услубий тавсиялар ишлаб чиқиш;
 - таълим мазмуни ва технологиясини такомиллаштириш;
 - педагогик салоҳиятни ривожлантириш;
 - моддий-техник ва sport иншоотларини ривожлантириш ва такомиллаштириш.
- Ушбу мақсадларга еришиш учун қуйидаги вазифаларни ҳал қилиш керак:
- мутахассислар гуруҳини шакллантириш;
 - sport тадбирлари учун sport залини ташкил қилиш;
 - sport анжомларини сотиб олиш;
 - оммавий ҳаракатларни амалга ошириш;
 - мавжуд sport майдончалари, залларнинг ҳолатини monitoring қилиш ва яхшилаш;
 - sport сексиялари мониторинги.
- Усулнинг номи веб-сайт.

Спортдаги ижтимоий фаолликни ва соғлом турмуш тарзини ошириш учун Internet-сайт яратиш. Аҳоли қишлоқ ва кичик қишлоқлардаги sport ҳаёти, айниқса, ёшларни фаол спортга жалб етиш ҳақида ўз фикрларини билдирмоқда. Улар sport заллари, ўйин майдончалари, мураббийларнинг малакаси ва ҳоказолар муаммосини муҳокама қиладилар.

Усулнинг номи sport мактабидир.

Қишлоқ таълим муассасаси негизида sport тадбирлари ўтказилади. Sport бўлими sport билан чуқур шуғулланишни истаганлар учун, жисмоний тарбия дарслари ўртача машқ қилишни истаганлар учун, семинарлар, учрашувлар sport олаmidан sport маълумотларини олишни истаганлар учун. Барча тадбирлар ҳомий тимсолларнинг ёрқин расмлари ва есда қоларли мурожаатлар билан таъминланиши керак ("Sport-бу ҳаёт").

Усулнинг номи жамоатчилик ётиборидир

Жамоатчилик ётиборини жалб қилиш мақсадида sport тадбирларидан олдин реклама ва ижтимоий тадбирларни ўтказиш.

Кампаниялар соғлом турмуш тарзининг афзалликлари тўғрисида жамоатчиликни хабардор қилиш учун ўтказилмоқда.

Ҳаракатлар визуал материални қисқача маълумот билан тарқатиш, шунингдек оммавий ахборот воситаларини жалб қилиш билан бирга бўлиши керак.

Усулнинг номи-ёшлар мусобақалари

Ёшларни спортга жалб қилиш зарурлиги тўғрисида енг яхши ижтимоий реклама лойиҳаси учун ёшлар ўртасида танлов ўтказиш.

Усулнинг номи жамоатчилик овозидир

Спортнинг афзалликлари ва соғлом турмуш тарзи ҳақида босма оммавий ахборот воситаларида нашрлар.

Мақсад: болалар ва уларнинг ота-оналари ўртасида соғлом турмуш тарзини оммалаштириш жисмоний тарбия, дам олиш ва sport орқали шаҳарнинг Кировский туманидаги ҳовлилар ва мактаб майдонларидаги тадбирлар

Samara

Вазифалар:

Sport майдончалари ва мактаб майдончаларидан фаол фойдаланинг болалар учун кизиқарли ва фойдали вақт жойлари сифатида ва уларнинг ота-оналари етакчиликнинг ижобий намунаси сифатида соғлом турмуш тарзи;

Фаол ва соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш;

болалар ва ўсмирлар ва уларнинг ота-оналарида еҳтиёжни шакллантириш тизимли жисмоний тарбия ва sport, юксалиш туман аҳолиси ўртасида оммавий жисмоний тарбия;

болалар ва катталарни тарих, белгилар, турлар билан таништириш тест ва Бутунроссия жисмоний тарбия ва sport стандартлари "ГТО"мажмуаси;

кўнгилчиларни очик ҳавода sport тадбирларини ўтказишга ўргатиш sport майдончалари;

ижтимоий аҳамиятга ега таълимни тарғиб қилиш болалар ва ўсмирлардаги шахсий фазилатлар: ватанпарварлик ҳисси, қатъиятлилиқ, қатъийлик, ташкилотчилик, қатъиятлилиқ, меҳнацеварлик;

Мактаблар билан алоқа ўрнатишнинг турли шакллари бошланг,

Тосами ва маҳаллий ҳамжамият.

Лойиҳа ташаббусининг асосий ғоялари

Лойиҳа ташкилий ва ахборот мажмуини ўз ичига олади оммавий sport ва жисмоний маданиятни ривожлантириш чора-тадбирлари Кировский тумани аҳолиси.

Лойиҳа доирасида турли хил тадбирларни ўтказиш режалаштирилган йил давомида ўтказиладиган тадбирлар: очик ва sport ўйинлар, стол тенниси турнирлари, sport фестиваллари, турли sport турлари бўйича маҳорат дарслари, Шимолий юриш ва фитнес, кўча рақси ва бошқалар. ва синов синовлари, шунингдек, баъзи турдаги тестлар учун қуйидагиларга мувофиқ ўтказилади

ТРП стандартлари. Бу иштирок етиш учун яхши мотивация бўлади тизимли жисмоний фаолият.

Лойиҳа орасидан sport кўнгилчиларини тайёрлашни назарда тутди

Марказ ва клубларнинг фаол ва муваффақиятли талабалари. Тренинг тугагандан сўнг кўнгилчилар мустақил равишда sport ўйинларини ташкил қилишлари мумкин, тадбирлар, ўқув машғулотлари ва universal билан жиҳозланади sport кўнгилли халта.

Оилавий спортни ривожлантиришга катта еътибор берилади, давомийлик ва мураббийлик.

Лойиҳада масофадан туриб иштирок етиш имконияти кўриб чиқилмоқда.

Бунинг учун раҳмат, ота-оналар доимий равишда янги маълумотларни ўрганадилар жисмоний тарбия ва болаларни соғломлаштириш соҳасида (масалан, гимнастика тўғри туриш, sport муаммолари ва марафонлар ва бошқалар.)

Ахборот таъминоти ахборот орқали тақдим етилиши режалаштирилган

Марказ веб-сайтида ва ижтимоий тармоқларда.

Ушбу иш доирасида тармоқни ташкил этиш режалаштирилган ҳамкорлар-Самаранинг Кировский туманидаги мактаблар ва мактаблар.

Аниқ кутилган натижалар

Миқдорий натижалар:

600 дан ортиқ kishi баъзи турдаги тестлар учун синов синовларидан ўтади

ТРП стандартлари;

Болалар ва уларнинг ота-оналари сонининг кўпайиши жисмоний тарбия ва спортга йўналтирилган фаолиятда.

Сифатли натижалар:

ривожланиш орқали болалар ва катталар саломатлигини мустаҳкамлаш sport майдончалари ва мактаб шароитида турли sport турлари асослар;

4.3. Тадқиқот муаммосининг ўрганилганлик даражаси, жаҳон илм-фанидаги илмий-тадқиқот йўналишлари бўйича эришилган ютуқлар ва рақобатчилар таҳлили (500 та сўздан ошмаслиги лозим):

Спорт кураши бўйича келтирилган таҳлилий ахборот манбаларини таҳлили ва илғор амалий тажрибаларни умумлаштириш илмий тадқиқот ишларининг етарли эмаслигини кўрсатади ва спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини мини датчиклар ёрдамида масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиясини яратиш масалалари етарли даражада ҳисобга олинмаганлигини, янада такомиллаштириш долзарблигини белгилашини таъкидлайди. Дунёда курашчининг биомеханик имкониятларини ёш даврида тайёрлаш методлари ва ҳаракат фаоллигига ўргатиш натижасида, уларни спорт турларига саралашнинг табақалаштирилган дастурлари ишлаб чиқилган. И.С. Винер, М.М. Кузьмин, К.М. Семенов, Ю.В. Меньшиковларнинг илмий ишларида мукамал кўриб чиқилган. Мониторинг тизимларини ишлаб чиқиш масалалари М.П. Бобилева, С.Л. Кузнецов, А.Б. Пахчанян, Л.А. Сисоева каби олимларнинг ишларида ўз аксини топган. Шунингдек, мониторинг тизимларини яратишда спорт машғулот дастур эътиборга олиниши керак бўлган муҳим хусусиятларга эга. Бунда, ахборот алмашинувининг ягона стандартларини яратиш, техник ҳужжатларни электрон шаклда тақдим этиш ва техник ҳужжатларнинг тўғрилигини текшириш зарурати унинг ифодаланишини формаллаштиришни талаб қилади. Ахборот олиш ва қайта ишлаш тизимларининг бирга ишлашини таъминлаш, ҳужжат айланишини ташкил этишда ахборот оқимларини бошқариш О.В. Живаева, М.В. Ларина, В.М. Вишневский, Т. Kurokawa, В. Björk ишларида кўриб чиқилган. Мониторинг тизимини моделлаштириш масалалари М. Круковский, Н.Н. Лябах, М. Satton, D. Knut, A. Mendoza ва бошқалар ишларида ўз аксини топган. Ўзбекистонда Т.Ф. Бекмуратов, Н.Р. Юсупбеков, Х.З. Игамбердиев, М.А. Рахматуллаев, Р.Н. Усманов, Н.М. Арипов ва бошқа олимлар технологик жараёнлар ва автоматлаштириш соҳасида моделлаштириш ва оптималлаштириш, техник тизимларнинг автоматлаштирилган бошқариш тизимларини такомиллаштириш бўйича формал усуллар ва алгоритмларни ишлаб чиқишга муносиб ҳисса қўшдилар. Шу билан бирга, мониторинг тизимлари учун электрон ҳужжат айланишининг самарадорлигини ва ушбу жараёнда иштирок этадиган техник ҳужжатларнинг сифатини миқдорий баҳолашни таъминлайдиган техник ҳужжатлар электрон айланишининг моделларини ишлаб чиқиш керак. Бундай тизимларни яратишнинг назарий асослари ва концепциясининг ишлаб чиқилмаганлиги ҳамда улардан фойдаланишнинг муайян соҳаларини аниқланманганлиги билан чекланмоқда. Бундан ташқари, ҳаракатларни масофавий таҳлили ва ахборотни электрон шаклда тақдим этиш учун ягона стандартларнинг мавжуд эмаслиги катта

кийинчиликларга олиб келмоқда. Бу эса турли даражадаги компьютер дастур тизимларининг ўзаро мос келмаслигига ва иловаларни амалга оширишда эса қўшимча дастурий воситаларни ишлаб чиқишга сабаб бўлмоқда. Шу жиҳатдан оперативлаштирилган бошқаришни тадқиқ қилишнинг формаллаштирилган усуллари, автоматлаштирилган ўқув-машғулот жараён тизимини қуриш технологиясини автоматлаштириш муаммоларини ечишда масофавий таҳлил ва оператив назорат воситаларини яратиш учун тавсифий моделлар ҳамда алгоритмларни ишлаб чиқиш бўйича тадқиқотлар етарли даражада ўрганилмаган.

Киришнинг ушбу бўлимининг асосий мақсади талабгорнинг илмий дунёқарашини тавсифлаш ва ушбу илмий соҳада талабгорнинг ўтмишдошлари бўлган тадқиқотчилар доирасини шакллантириш, уларнинг иши ва ушбу тадқиқот соҳасида кўриб чиқмаган масалаларининг қисқача тавсифи.

Бундан ташқари, мавзунинг илмий ривожланиш даражаси маълум бир билим соҳасида диссертация тадқиқотининг ўрнини белгилайди.

Мавзуни илмий ишлаб чиқиш даражаси ўрганилаётган соҳадаги бўшлиқларнинг қисқа рўйхати бўлиб, уларни тўлдириш зарурати абитуриентнинг тадқиқот вазифалари доирасини белгилайди.

Мавзунинг илмий ишлаб чиқиш даражаси кириш қисмида талабнома берувчи томонидан ўрганилаётган масала билан боғлиқ бўлган муаллифларни рўйхатлаш, улар кўриб чиққан масалаларнинг қисқача тавсифи, шунингдек, талабнома берувчининг фикрига кўра текширилиши керак бўлган масалаларни кўрсатиш орқали акс этади.

Тадқиқотчиларнинг исмлари алифбо тартибида келтирилган. Тадқиқотчилар рўйхатига энг машхур олимлар киради, агар рўйхат катта бўлиб чиқса, сиз уларнинг барчасини санаб ўтолмайсиз ва рўйхатга киритилгандан сўнг "ва ҳоказо.

Агар диссертация тадқиқотида ўрганилаётган муаммонинг бир нечта йўналишлари кўриб чиқилган бўлса, унда муаллифларни кўриб чиқилган масалалар ва мавжуд бўшлиқларни кўрсатиб, кўрсатмаларга мувофиқ гуруҳлаш керак.

4.4. Тадқиқотнинг илмий янгилиги, қўйилган вазифа(лар)ни ҳал этиш ва режалаштирилган натижаларни олиш имкониятлари (1500 та сўздан ошмаслиги лозим):

Юртимизда илк бор Спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасини яратиш мажмуасини ишлаб чиқиш йўлга қўйилади.

Бу соҳадаги катта илмий-услубий тажриба тўпланганлигини эътиборга олиб, спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг мини датчиклар ёрдамида масофавий таҳлилининг оперативлаштириш ва техник-тактик ҳаракатлари самарадорлигини ошириш вазифаларини уйғунликда ҳал қилиш йўли катта самара бериши аниқланди.

Спортчиларнинг ҳаракатлар мониторинг тизимлари учун жараёнларни оптималлашган шаклда ифодалаш, автомат ва алгоритмларнинг мантиқий схемалари бўйича дастур шакллантириш асосида қурилмаларни ҳисобга олиш ва назорат қилиш жараёнининг модели ишлаб чиқилган; спортчиларнинг локомоцияси моделини минималлаштириш ва кодлашни бир вақтнинг ўзида амалга ошириш учун тренажер қурилмаларининг мониторинги, талаблар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда алгоритмларининг мантиқий схемаларини ривожлантириш усули ишлаб чиқилган.

Ишлаб чиқилган оператив назорат қилишнинг тахлили дастурий маҳсулот узликсиз спорт тизимида ва барча жисмоний тарбия спорт залларида қўлланилиши мақсад қилиб олинган. Бугунги кунда тобора электронлашиб бораётган жамиятда ушбу электрон дастурий маҳсулот орқали аҳолининг барча қатламларига ҳаёт учун хавфсиз соғлом турмуштарзини тарғиб қилш имконияти ортади;

Илмий-тадқиқот ишлари режа асосида олиб борилади ва тажриба натижаларига интеллектуал мулк Агентлигининг тегишли рўйхатидан ўтказиш бўйича ҳужжатлар расмийлаштирилади. Ўзбекистон Республикаси Олий Аттестация Комиссияси рўйхатидаги ва Web of Science, Scopus маълумотлар базасида индексацияланган журналларда мақолалар чоп этилади.

малакали эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини динамик ва статик режимда мушаклар таранглигини сақлаб турувчи ҳаракатларга йўналтирилган “ZK” спорт ускунасидан фойдаланиб, ҳар бир машқнинг кўрсатаётган мутлоқ кучи ва оғирликни ушлаб туришига қараб, спортчиларнинг куч чидамлилигини аниқлаш имкониятлари кенгайтирилган;

эркин курашчиларнинг тайёргарлик даражасидан келиб чиқиб стато-динамик кучини ва махсус чидамликни уйғунликда ривожлантиришга қаратилган машғулотларда (Super-sett) машқлар мажмуасидан фойдаланиш билан “Занжир” услубида машқларни жуфтликда бажариш ҳисобига спортчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш имконияти оширилган;

эркин курашчиларнинг машғулотларида тик турган ҳолатда штангани юқорига кўтариш каби жисмоний машқларни такрор ва максимал бажаришга асосланган ҳамда мусобақа фаолияти натижадорлигига қаратилган “Чегара” услубини ишлаб чиқиш эвазига спортчиларнинг техник тайёргарлиги ва куч чидамлилигини юқори даражада ушлаб туриш имконияти кенгайтирилган;

эркин курашда ҳужум ва қарши ҳужум ҳаракатларини такомиллаштиришда мувозанатни сақлаш ва максимал қаршилиқ кўрсатиш қобилиятини ривожлантиришга йўналтирилган “PUSH” спорт ускунасида қўлларни айлантириш машқларни машғулот жараёнига киритиш эвазига беллашув вақтида елкадан ва белдан ошириб ташлаш усулларини бажариш имконияти кенгайтирилган.

эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш самарадорлигига йўналтирилган махсус машқлар мажмуаси “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналари ишлаб чиқилганлиги ёритилади. Ушбу ускуналар эркин курашчиларнинг махсус жисмоний тайёргарлиги ва куч чидамлилигини ривожлантириш самарадорлигини оширишга мўлжалланган асосий машғулот воситаси ҳисобланади. Республика ва халқаро турнирларга тайёргарлик босқичида малакали эркин курашчиларнинг умумий ва махсус жисмоний тайёргарлигини оптималлаштирилган дастурлар ва педагогик тажриба-синовларда қўлланган назорат тестлари самарадорлиги, малакали спортчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга қаратилган омилларни аниқлаш мақсадида тажрибали тренерлар ва спортчилар ўртасида ўтказилган анкета сўровномалари ва тадқиқот юзасидан таҳлилий материаллар ёритилган.

Халқаро ва Республика мусобақаларида эркин курашчиларнинг куч чидамлилиги даражасини аниқлашга йўналтирилган таҳлил асосига кўра эркин курашда махсус тренажёрлар ва машқлардан фойдаланиш орқали курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологияси ишлаб чиқилган.

Эркин курашда спортчиларнинг жисмоний тайёргарлиги ва куч чидамлилигини

ривожлантириш мақсадида мураббийлар ўртасида ўтказилган анкета-сўровнома натижаларига кўра, малакали курашчиларнинг жисмоний сифатларини ривожлантириш муаммосини ҳал қилишда ягона ёндашув мавжуд эмас. Эркин курашчиларнинг спорт маҳорати ошгани сари куч чидамлилигини йўналтиришнинг алоҳида воситалари таъсирини селективлиги кузатилмайди.

Эркин курашда куч чидамлилигини ривожлантиришнинг турли усуллари ўрганиб чиқилди. Турли муаллифларнинг назарий маълумотларига кўра, жисмоний тарбия ва спортда куч чидамлилигини ривожлантиришда мураббийлар томонидан стандарт усуллар қўлланилади. Куч чидамлилигини ривожлантириш борасида спорт мактаби мураббий-ўқитувчилари ўртасида ўтказилган анкета-сўровнома натижаларига кўра, барча мураббийлар томонидан куч чидамлилигини ривожлантиришнинг аҳамияти ва зарурлиги (100% респондентлар) эътироф этилди.

Анкета-сўровномада иштирок этган респондентларнинг 39,1% “Занжир”, 35,9% - “Чегара” ва 25,0% бошқа усуллари курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш борасида мақбуллигини белгилайди.

Курашчиларнинг ўқув-машғулотларида куч сифатини ва маҳоратини жиддий ўсиши учун хизмат қиладиган машқлар ва хафталик кичик даврлардаги тайёргарлик машқларида педагогик кузатишлар олиб борилди. Бундан ташқари, мутахассис-назоратчилар томонидан олий тоифадаги курашчиларининг ўқув машғулотлари мазмуни ва ташкил этилиши юзасидан олиб борган кузатишлари таҳлил қилинди.

эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш ва даражасини аниқлаш технологиясини қўллаш натижасида ўсиш динамикаси ҳамда мусобақа фаолиятининг самарадорлиги кўрсаткичларини қиёсий таҳлили натижалари баён қилинган.

Замонавий спорт илмининг ривожланиши спортда ахборот технологияларидан кенг фойдаланиш анъанаси билан тавсифланади. Хусусан, спорт курашида мураббий ва спортчилар янгиликларни тез қабул қиладилар, чунки улар устунликни таъминлаш йўллари фаоллик билан излайдилар. Шунга кўра, спорт курашида амалий ишда спортчи ва унинг рақиби ҳақида тезкор ахборот олиш муаммоси пайдо бўлади.

Тадқиқот давомида олинган натижалар педагогик тажрибанинг белгиланган босқичларида ҳар-хил вазн тоифаларига мансуб малакали курашчиларнинг МЖТни ривожлантириш учун асос бўлиб хизмат қилди.

Машғулот дарсларининг ўзига хослиги шунда эдики, тажриба гуруҳида беллашувларнинг барча турлари уларнинг беллашув олиб бориш услубини кўзда тутиб ўтказилди. Тажриба гуруҳида синаб ўтилган индивидуал тафовутлар ҳар бир машғулотда аниқлаштирилди. Курашчиларнинг УЖТ, МЖТ, ТТТ ҳақидаги маълумотлар ўқув-машқ ва мусобақа жараёнини таҳрир этиш учун ахборот таъминоти асосида, шунингдек, мураббийларнинг касбий маҳоратини такомиллаштириш учун берилди. Ахборот таъминоти асосида ўзаро боғланган ахборот манбалари, усуллар ва воситалар йиғиндиси тақдим этилди. Курашчилар ва уларнинг рақиблари УЖТ, МЖТ, ТТТ тўғрисидаги маълумотлар захирасидан асосли равишда маълумот олиш учун тажриба гуруҳи курашчиларининг ўзаро ҳаракатлари спортчиларни тезкор ахборот билан таъминлаш баробарида УЖТ, МЖТ, ТТТни таҳлили асосида ишлаб чиқилган усулиятни кўпроқ ва фаол татбиқ этиш имконини берди, шу тариқа мунтазам қайтар алоқа таъминланди.

Бундан ташқари, кураш стадионлари ва муз ареналарида нафақат спорт жамоалари, балки спорт мухлислари, стадионга фақат тўп ёки таёк билан ўйнаш учун келган аҳоли

хам кулай югуриш йўлаклари бўйлаб югуришади. Бундан ташқари, кўплаб стадионлар тунда очик. Бунга ёрқин мисол-тунги хоккей Лигаси. Тунги хоккей Лигаси-бу Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин ташаббуси билан оммавий ҳаваскор хоккейни ривожлантириш ва оммалаштириш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва аҳолининг спорт билан шуғулланишини ташкил етиш учун шароит яратиш мақсадида ташкил етилган ҳаваскор ташкилот. Турнир ўйинлари учта бўлимда ўтказилади: спорт талабалари, 18 ёшдан ошган ҳаваскор футболчилар ва 40 ёшдан ошган ҳаваскор футболчилар. Футболчиларнинг охириги тоифаси айниқса қизик. Бу одатда ерталаб ва тушдан кейин машқ қилишга вақтлари бўлмаган ишлайдиган одамлардир. Машгулотлар кечқурун, асосан шанба ва якшанба кунлари бўлиб ўтади ва душанба куни ерталаб футболчилар ишга кетишади. Актёрлар жамоаларни тузадилар, шунинг учун бутунлай бошқа касб егалари бир жамоада ўйнашлари мумкин: ўқитувчи, театр актёри, офис ходими, бухгалтер.

"Спорт-ҳаёт нормаси" лойиҳасининг муҳим вазифаси аҳолининг барча тоифалари ва гуруҳлари учун жисмоний тарбия тадбирларини ташкил етишдир. Меҳнатга лаёқатли аҳолининг жисмоний тарбия воситаларидан бири бу бизнес маданиятининг элементи сифатида корпоратив спортдир. Корпоратив спортнинг асосий жисмоний тарбия ва дам олиш тадбирлари спорт мусобақалари, турнирлар ва олимпиадалардир. Ушбу тадбирларнинг самарадорлиги нафақат ходимларнинг соғлигини, психологик ва ҳиссий ҳолатини яхшилаш, балки жамоавий руҳ ва жамоавий бирдамликни ривожлантиришдир. Россиядаги энг йирик корпоратив спорт мусобақаси ва дунёдаги энг йирик мусобақалардан бири бу анъанавий Бутунроссия Сбербанк ўйинлари. Сбербанк ўйинлари мусобақалари 25 спорт турида ўтказилади. Ушбу тадбир Сбербанкнинг маҳаллий филиалларидан тортиб ҳудудий банкларгача тизимнинг барча даражаларида ташкил етилган; минтақавий мусобақалар ғолиблари Бутунроссия Сбербанк Олимпиадасида чиқиш қилишади. Шу муносабат билан шуни таъкидлаш керакки, Сбербанк Олимпиадаси нафақат спорт мусобақаси, балки касбий тажриба алмашиш, банкнинг таркибий бўлинмалари ўртасида ходимларнинг ҳамкорлиги ва ўзаро ҳамкорлиги ҳисобланади. шунингдек, Сбербанк ҳар йили спорт мусобақасини ташкил қилади. Компания мамлакат бўйлаб жамоаларни аниқлади: жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш соҳасида компаниянинг ягона сиёсатини амалга ошириш учун Спорт клуби ташкил етилди, у компания фаолият юритадиган ҳудудларда жисмоний тарбия ва спорт кўмиталари билан яқин ҳамкорлик қилади. Спартак футбол клубининг бош ҳомийси бўлди. Шундай қилиб, спорт клубининг фаолияти профессионал спортчиларни кўллаб-қувватлаш ва мамлакатда жисмоний маданият ва соғломлаштириш ҳаракатини ривожлантиришдан иборат. Газпром шунингдек, спорт корпоратив мусобақаларини ташкил қилади. Ташкилот негизида Кумин чизигида ходимлар, уларнинг оила аъзолари ва барча хоҳловчилар учун "Родничок" спорт-соғломлаштириш мажмуаси қурилди. Анъанавий футбол, хоккей ва теннис мусобақаларидан ташқари, Газпром ҳар йили велосипедда сайр қилиш ва йўналиш бўйича мусобақаларни ташкил қилади. Компания учун ушбу спорт тури алоҳида аҳамиятга ега, чунки кўплаб ходимлар компания томонидан яратилган сайёҳлик клубининг аъзолари.

Спорт инсон ҳаётида қандай рол ўйнайди? Бутун дунёдаги одамлар буни турли йўллар билан кўришади. Баъзилар спортга жуда қизиқишади, баъзилари еса буни вақтни беҳуда сарфлаш деб билишади. Бошқа одамлар спортнинг маъносини кўришади ва хайриятки, улар биринчисига қараганда кўпроқ. Бундан ташқари, уларнинг ҳар бири спортга турлича муносабатда бўлиши мумкин: кимдир уни телевизорда кўришни афзал

кўради, кимдир шунчаки бирон бир спорт тури ёки умумий жисмоний тарбия билан шуғулланишни афзал кўради, аммо кимдир учун спорт мавжудлик воситасидир. Иккинчиси орасида фаол спортчилар, мураббийлар, шифокорлар, турли спорт жамиятлари директорлари, спортнинг ишончли вакиллари ва бошқалар бўлиши мумкин.

Ва уларнинг ҳар бири сайёраимизда спортни ривожлантиришга ҳисса қўшади.

Спорт ажойиб хусусиятларга ега. У одамларни бирлаштириши, уларни бир-бири билан таништириши мумкин, аксарият ҳолларда спорт у билан шуғулланадиган одамларнинг соғлиғини, характерини ва ҳатто ақлий қобилиятларини мустаҳкамлайди, тезлик, чاقқонлик, реакция, мувофиқлаштириш, чидамлилиқ, сабр-тоқат ва куч. Спорт одамларни салбий экологик омилларга чидамли қилади. Бу кўпинча одамларга жуда кўп ижобий ҳис-туйғуларни олиб келади, масалан, сеvimли жамоа ғалаба қозонганда ёки одам унда қандайдир натижага еришганда.

Замонавий цивилизация инсоният учун жисмоний ҳаракацизлик, яъни мушак-скелет тизимининг жиддий бузилишлари, қон айланиши, нафас олиш ва овқат ҳазм қилишнинг чекланган восита фаолияти билан боғлиқ еканлигини таъкидлаш одатий ҳолга айланди. Ва бу ҳақиқатан ҳам. Жисмоний фаоллик одамларнинг нормал ишлаши учун энг муҳим шартдир, аммо биз камроқ ва камроқ ҳаракат қиламиз: биз жамоат транспортида ишдан ва ишдан овқатланамиз, илмий-техник инқилоб ютукларини жорий етиш билан ишнинг ўзи камроқ ва камроқ жисмоний меҳнат билан боғлиқ, биз ҳам уйда ўтирамиз биз ҳаракат қилгандан кўра тез-тез-қисқаси, жисмоний ҳаракацизлик бу ҳақиқатан ҳам ҳаммага таҳдид сола бошлайди.

Бу ташвишли вазиятдан чиқиш йўли борми? Бор. Ва бу чиқиш йўли спорт билан шуғулланиш орқали таъминланади.

Спортнинг афзалликларига ҳеч кимни ишонтиришнинг ҳожати йўқ. Ҳамма спортни севади. Аммо сиз спортни турли йўллар билан севишингиз мумкин.

4.5. Муаммонинг илмий ечимини таъминлаш бўйича таклиф этилаётган усул ва илмий ёндашувлар (бунда таклиф этилаётган усул, методология ва ёндашувлар мантиқий кетма-кетликда баён этилиши, лойиҳанинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда схемалар билан асосланиши, тадқиқотни тажриба (агар режалаштирилган бўлса) ўтказиш дизайни, тажриба гуруҳлари тўғрисида маълумот келтирилиши, яъни “назорат” ва тажриба гуруҳлари асослаб берилиши ва статистик қайта ишлаш усуллари ёритилиши, тадқиқот ўтказиш учун усул ва материаллар олиб бориладиган тажриба намуналари билан боғлиқлиги ҳисоб-китоблар билан кўрсатилиши лозим, 1500 та сўздан ошмаслиги лозим):

Ушбу йўналишда, жумладан экспресс таҳлил, синтез ва тадқиқ қилишнинг формал усуллари, технология асосида объект элементларини аниқлаш жараёнини автоматлаштириш қурилмалари ва модулли воситаларини ишлаб чиқиш, техник ҳужжатлар асосида технологик жараёнларни автоматлаштириш тартибларини белгиловчи ва прогнозлаштириш алгоритмларини ишлаб чиқиш, автоматлаштирилган мониторинг ва технологик жараёнларни бошқариш учун дастурий таъминотни яратиш муҳим вазибалардан бири ҳисобланмоқда. Мавжуд технологияларни ўрганиш ва янгиларини ишлаб чиқиш ҳамда ҳаракатлар ривожланишининг динамикаси ва тезлигини аниқланишини ва масофавий таҳлилни оператив назорат қилиш технологияси ёрдамида берилган миқдорий маълумотларни ҳамда модел ва график материални ҳам олиш тизимларининг бирга ишлашини таъминлаш, ҳужжат айланишини ташкил этишда ахборот оқимларини бошқариш кўриб чиқилган. Автоматлаштирилган мониторингини амалга

ошириш ва иш юритиш тамойилларини яратиш масалалари Мониторинг тизимларини ишлаб чиқиш олимларнинг ишларида ўз аксини топган. Спортчиларни тайёрлаш вақтида тренажёрлар ва ўқитиш тизимларидан самарали фойдаланиш учун шароитни узлуксиз таъминлаш асосида тренажёрлардан фойдаланиш тажрибаси ва уларни такомиллаштириш учун ахборот эҳтиёжларини мақсадли йиғиш, туплаш ва қайта ишлаш асосида хал этилиши мумкин. Ушбу усуллари асосида жисмоний тайёргарлик жараёнида тренажёрлардан фойдаланиш натижалари хақидаги маълумотларни туплаш ва қайта ишлаш тизимини тузишнинг методик таъминотини яратиш ва такомиллаштириш масалалари буйича фикр бирлигини шакллантиришдан иборат.

тадқиқот олдига қўйилган вазифаларни ҳал этиш учун илмий-услубий адабиётларнинг таҳлили, педагогик кузатув, педагогик тестлаш, пульсометрия, тадқиқотни амалга ошириш бўйича педагогик тажрибалар, тадқиқотни ташкил қилиниши, олинган материалларни қайта ишлаш бўйича математик статистика усуллари, инструментал усул, “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналари ҳамда махсус машқлар мажмуасини ишлаб чиқишдан иборат бўлди.

Тадқиқот ишлари 2019-2021 йиллар давомида уч босқичда ўтказилди. Биринчи босқичда (2019 йил) махсус илмий-услубий адабиётларни таҳлил қилиш асосида спортчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришнинг назарий ва амалий хусусиятлари ўрганилди, тадқиқотнинг йўналиши белгиланди. Тадқиқотнинг мавзуси шакллантирилди. Амалга ошириладиган тажрибаларга мувофиқ усуллар танланди, ишчи фараз шакллантирилди. Тадқиқотнинг мақсад ва вазифалари белгиланди, дастлабки материаллар тўпланди. Курашчиларнинг мусобақа фаолиятини тезкор таҳлил ва назорат қилиш услубияти танланди.

Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга мўлжалланган “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналари ҳамда шу мақсадда кураш гиламида қўлланиладиган эркин курашчиларнинг махсус машқлари мажмуаси, шу билан биргаликда уларни амалиётга жорий қилиш орқали тайёргарлик босқичини мақсадли такомиллаштириш дастури ишлаб чиқилди.

Иккинчи босқичда (2019-2021 ўқув йили) ишлаб чиқилган эркин курашда махсус тренажёрлар ва машқлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологиясини тажриба-синовларда қўллаш орқали эркин курашчиларнинг мусобақа фаолиятини ишончли кўрсаткичлари даражаси, жисмоний тайёргарлиги даражаси аниқланди. Махсус ишлаб чиқилган “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналари ва махсус машқлар мажмуасининг самарадорлигини аниқлаш бўйича ўтказилган педагогик тажрибалар батафсил ёритилган.

Учинчи босқичда (2020-2021 ўқув йили) тажриба ва назорат гуруҳларига 12 нафардан (жами 24 нафар) 5 йилдан кам бўлмаган тажрибага эга малакали эркин курашчилар жалб қилинган. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш самарадорлигига йўналтирилган махсус ишлаб чиқилган “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналарини ва кураш гиламида бажариладиган махсус машқлар мажмуасининг таъсири педагогик тажрибаларда аниқланган. Спортчиларда куч чидамлилигини ривожлантиришга йўналтирилган ўқув машғулотларининг юкламалари оптималлаштирилди. Бу мақсадда ишлаб чиқилган технологиянинг самарадорлиги тажриба ва синовларда ўз аксини топди. Республика олимпия захиралари коллежи ҳамда Бектемир туманидаги 1-сон болалар ва ўсмирлар спорт мактаби базасида спортчиларнинг куч чидамлилиги даражаси аниқланди ва назорат тестлари ёрдамида технология самардорлиги асослаб берилди. Тадқиқот

давомида олинган натижалар математик-статистика усуллари ёрдамида ҳисоблаб, таҳлил қилинди, диссертация иши шакллантирилиб, расмийлаштирилди.

эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш самарадорлигига йўналтирилган махсус машқлар мажмуаси “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналари ишлаб чиқилганлиги ёритилади. Ушбу ускуналар эркин курашчиларнинг махсус жисмоний тайёргарлиги ва куч чидамлилигини ривожлантириш самарадорлигини оширишга мўлжалланган асосий машғулот воситаси ҳисобланади. Республика ва халқаро турнирларга тайёргарлик босқичида малакали эркин курашчиларнинг умумий ва махсус жисмоний тайёргарлигини оптималлаштирилган дастурлар ва педагогик тажриба-синовларда қўлланган назорат тестлари самарадорлиги, малакали спортчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга қаратилган омилларни аниқлаш мақсадида тажрибали тренерлар ва спортчилар ўртасида ўтказилган анкета сўровномалари ва тадқиқот юзасидан таҳлилий материаллар ёритилган.

Халқаро ва Республика мусобақаларида эркин курашчиларнинг куч чидамлилиги даражасини аниқлашга йўналтирилган таҳлил асосига кўра эркин курашда махсус тренажёрлар ва машқлардан фойдаланиш орқали курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологияси ишлаб чиқилган.

Эркин курашда спортчиларнинг жисмоний тайёргарлиги ва куч чидамлилигини ривожлантириш мақсадида мураббийлар ўртасида ўтказилган анкета-сўровнома натижаларига кўра, малакали курашчиларнинг жисмоний сифатларини ривожлантириш муаммосини ҳал қилишда ягона ёндашув мавжуд эмас. Эркин курашчиларнинг спорт маҳорати ошгани сари куч чидамлилигини йўналтиришнинг алоҳида воситалари таъсирини селективлиги кузатилмайди.

Эркин курашда куч чидамлилигини ривожлантиришнинг турли усуллари ўрганиб чиқилди. Турли муаллифларнинг назарий маълумотларига кўра, жисмоний тарбия ва спортда куч чидамлилигини ривожлантиришда мураббийлар томонидан стандарт усуллар қўлланилади. Куч чидамлилигини ривожлантириш борасида спорт мактаби мураббий-ўқитувчилари ўртасида ўтказилган анкета-сўровнома натижаларига кўра, барча мураббийлар томонидан куч чидамлилигини ривожлантиришнинг аҳамияти ва зарурлиги (100% респондентлар) эътироф этилди.

Анкета-сўровномада иштирок этган респондентларнинг 39,1% “Занжир”, 35,9% - “Чегара” ва 25,0% бошқа усулларни курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш борасида мақбуллигини белгилайди.

Курашчиларнинг ўқув-машғулотларида куч сифатини ва маҳоратини жиддий ўсиши учун хизмат қиладиган машқлар ва ҳафталик кичик даврлардаги тайёргарлик машқларида педагогик кузатишлар олиб борилди. Бундан ташқари, мутахассис-назоратчилар томонидан олий тоифадаги курашчиларининг ўқув машғулотлари мазмуни ва ташкил этилиши юзасидан олиб борган кузатишлари таҳлил қилинди.

эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш ва даражасини аниқлаш технологиясини қўллаш натижасида ўсиш динамикаси ҳамда мусобақа фаолиятининг самарадорлиги кўрсаткичларини қиёсий таҳлили натижалари баён қилинган.

Замонавий спорт илмининг ривожланиши спортда ахборот технологияларидан кенг фойдаланиш анъанаси билан тавсифланади. Хусусан, спорт курашида мураббий ва спортчилар янгиликларни тез қабул қиладилар, чунки улар устунликни таъминлаш

йўллари фаоллик билан излайдилар. Шунга кўра, спорт курашида амалий ишда спортчи ва унинг рақиб ҳақида тезкор ахборот олиш муаммоси пайдо бўлади.

Тадқиқот давомида олинган натижалар педагогик тажрибанинг белгиланган босқичларида ҳар-хил вазн тоифаларига мансуб малакали курашчиларнинг МЖТни ривожлантириш учун асос бўлиб хизмат қилди.

Машгулот дарсларининг ўзига хослиги шунда эдики, тажриба гуруҳида беллашувларнинг барча турлари уларнинг беллашув олиб бориш услубини кўзда тутиб ўтказилди. Тажриба гуруҳида синаб ўтилган индивидуал тафовутлар ҳар бир машгулотда аниқлаштирилди. Курашчиларнинг УЖТ, МЖТ, ТТТ ҳақидаги маълумотлар ўқув-машқ ва мусобақа жараёнини таҳрир этиш учун ахборот таъминоти асосида, шунингдек, мураббийларнинг касбий маҳоратини такомиллаштириш учун берилди. Ахборот таъминоти асосида ўзаро боғланган ахборот манбалари, усуллар ва воситалар йиғиндиси тақдим этилди. Курашчилар ва уларнинг рақиблари УЖТ, МЖТ, ТТТ тўғрисидаги маълумотлар захирасидан асосли равишда маълумот олиш учун тажриба гуруҳи курашчиларининг ўзаро ҳаракатлари спортчиларни тезкор ахборот билан таъминлаш баробарида УЖТ, МЖТ, ТТТни таҳлили асосида ишлаб чиқилган усулиятни кўпроқ ва фаол татбиқ этиш имконини берди, шу тариқа мунтазам қайтар алоқа таъминланди.

Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини оширишга йўналтирилган дастурни тузишда ўқув ва мусобақа беллашувлари ўтказиш шароитида уларнинг беллашув фаоллигига мос миқдорий ҳамда сифат кўрсаткичлари аниқ қайд этилган ҳолда моделлаштириш тавсия қилинади. Албатта, бундай топшириқларнинг ҳажми алоҳида хусусиятлар, олинган ишончли ахборотлар ҳамда эркин услубдаги курашчилар мусобақа фаолияти маълумотларининг таҳлили усулиятидан фойдаланишнинг эҳтимоли асосида ҳисобга олиниши зарур.

Машгулот жараёнини ташкил этишда курашчиларнинг техник-тактик ва жисмоний тайёргарлиги уларнинг мутаносиб бирлигида намоён бўлишини назардан қочирмаслик керак. Эркин курашчилар учун тайёргарликни такомиллаштиришга йўналтирилган асосий жисмоний тайёргарлик воситалари ҳамда жисмоний сифатлар нисбатини қуйидагича тақсимлаш тавсия этилади: енгил вазн тоифасидаги спортчиларда тезлик-куч - 30,0 %; кучга - 16,3 %; тезкорликка - 18,1 %; чидамлиликка - 16,9 %; чаққонликка -

14,4 % ва эгилувчанликка - 4,3 %; ўрта вазн тоифасидаги спортчиларда бу нисбат ўзгача: тезлик-куч - 28,8 %; кучга - 18,0 %; тезкорликка - 19,8 %; чидамлиликка - 16,9 %; чаққонликка - 19,1 %; эгилувчанликка - 4,2 %; оғир вазн тоифасидаги курашчиларда нисбатни қуйидагича тақсимлаш тавсия қилинади: тезлик-куч тайёргарлиги - 25,3 %; кучга - 18,6 %; тезкорликка - 19,8 %;

Эркин курашчилар учун куч чидамлилигини ривожлантиришга қаратилган “Занжир” услубини қўллаш схемаси 2-расмда кўрсатилган ва бу машқлар мажмуаси курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга мўлжалланган. “Занжир” услубининг ўзига хос хусусияти шундаки, машқлар биргаликда ва узлуксиз, бирин-кетин, машқлар сонига қараб, узулишларсиз ёки қисқа дам олиш оралиғида амалга оширилади.

Машгулотнинг умумий вақти 2 соат бўлиб, умумий машқлар сони 16 тани ташкил этади. Авваламбор, чигил ёзди машқлари 15 дақиқа бажарилгандан сўнг, машқларни расмда келтирилган сонларга қараб ҳар ҳафтада такрорлаш сони ва вазн оғирлигини кўпайтириб борилади. Ҳар бир машқ оралиғидаги дам олиш вақти 3 дақиқани, ҳар бир бажаришлар оралиғидаги дам олиш вақти эса 2 дақиқани ташкил этади. Энг эътиборлиси

куч сифати яхши шакилланмаган курашчиларда қийинчиликларсиз куч чидамлилигини ривожлантиришга йўналтирилган “Занжир” услубини қўллаш мумкин.

1. Эркин курашда спортчиларнинг мусобақа фаолияти ва ўқув-машғулот жараёнларини ўрганишга қаратилган илмий-услубий адабиётлар таҳлиliga кўра замонавий шароитларда малакали курашчиларнинг куч чидамлилиги ва техник-тактик тайёргарлигини инновацион услублар асосида шакллантиришга кучли эҳтиёж мавжудлигини аниқлашга имкон берди. Эркин курашда махсус тренажёрлар ва машқлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш долзарб ва кам ўрганилган муаммолардан бири ҳисобланади.

2. Эркин кураш бўйича халқаро мусобақалар таҳлил этилган беллашувларда, спортчилар томонидан юқори суръатда ўтказилган беллашувларда курашчиларнинг куч чидамлилиги даражаси талаб даражасида эканлиги аниқланди. Шунингдек, Республика миқёсидаги мусобақалар таҳлил этилганда юқори суръатда ўтказилган беллашувларда эркин курашчиларнинг куч чидамлилиги даражаси талаб даражасида эмаслиги аниқланди. Жумладан, халқаро миқёсидаги мусобақалар таҳлил этилганда ($n=207$) спортчилар томонидан юқори суръатда ўтказилган беллашув вақти ўртача 10,48 дақиқани ташкил этди. Спортчиларнинг толиқиш аломатлари ўртача 8,1 дақиқада бошланган бўлса, Республика миқёсидаги мусобақаларда ($n=215$) спортчилар томонидан юқори суратда ўтказилган беллашув вақти ўртача 6,51 дақиқани ташкил этди. Спортчиларнинг толиқиш аломатлари ўртача 3,51 дақиқада бошлангани аниқланди.

3. Эркин кураш спорт турида спортчиларнинг куч чидамлилиқ қобилиятларини ривожлантириш ва самарадорлигини оширишга мўлжалланган “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналари ишлаб чиқилди (“Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Интеллектуал мулк агентлиги қошидаги Интеллектуал мулк консултатив маркази” давлат унитар корхонасининг 2021 йил 6 августдаги 003727-рақамли гувоҳномаси). Натижада, эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожланиши ва жисмоний тайёргарлик даражаси 15%га яхшиланган;

4. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилиқ даражасини махсус “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналарида олинган тадқиқот натижаларини қиёсий таҳлили бўйича ТГ ва НГ кўрсаткичларини статистик ишончли (10 та курсаткичдан 8 тасида ишончли) ўсиши кузатилди ($P<0,05$).

5. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш ва самарадорлигини ошириш мақсадида кураш гиламида бажариладиган махсус машқлар мажмуалари ишлаб чиқилди. Натижада, эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожланиш даражаси 16%га яхшиланган;

4.6. Қўлга киритилиши режалаштирилаётган яқуний натижа (янги ишланма, технология, маҳсулот)нинг тавсифи (бунда илмий лойиҳа яқунида қўлга киритиладиган муҳим илмий натижа – маҳсулот, янги ишланма, технологиянинг аниқ тавсифи қисқа ва лўнда баён этилиши лозим, 500 та сўздан ошмаслиги лозим):

Лойиҳа натижаларига кўра, спортчиларнинг масофавий таҳлили ва оператив назорат вилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасида автоматлаштириш воситаларини куриш ва яратишнинг замонавий ҳолати ва уларнинг самарадорлигини ошириш масалаларини тизимли тадқиқ қилиш; автоматлаштирилган ҳолда юритиш асосида оператив тизимини куриш усулини ишлаб чиқиш; тренажер курилмаларининг техник ҳужжатларини электрон бошқаришни таҳлил, синтез ва тадқиқ қилишнинг формаллаштирилган усулларини ишлаб чиқиш; технологик жараёнларини

ташқил этишда тренажер қурилмаларини ҳисобга олиш ва назорат қилишни математик моделлаштириш усулини ишлаб чиқиш; тренажер қурилмаларининг автоматлаштирилган мониторинг тизимини қуриш ва тадқиқ қилиш ҳамда автоматлаштирилган модулини ишлаб чиқиш; тренировка жараёнлари технологиясини автоматлаштириш муаммоларини ечишда мониторинг воситаларини яратиш учун моделлар ҳамда алгоритмларини ишлаб чиқиш.

Илмий тадқиқот натижалари илмий маълумотлар базаси, Scopus веб тизимидаги журналларда чоп этилади.

эркин кураш бўйича Ўзбекистон терма жамоасининг ўқув-машқ жараёнлари ва арсенали илмий-назарий материаллар, техник-тактик ҳаракатларни таҳлил этиш, инструментал усул, махсус машқлардан фойдаланиш усуллари ва дастурлари, шунингдек, спорт курашида куч чидамлигини ривожлантириш ва техник-тактик ҳаракатларни такомиллаштириш бўйича илмий ҳамда амалий тавсиялар, янги ўқув дастурлари ва ўқув қўлланмаларини ишлаб чиқиш орқали бойитилган;

спортда малакали эркин курашчиларнинг жисмоний тайёргарлигини ривожлантириш услубияти самарадорлиги педагогик тажрибада исботланган.

Тадқиқот натижаларининг объективлиги ва ишончлилиги ўтказилган педагогик тажриба ва инновацион услублар ишлаб чиқилганлиги, илмий назариялар, спорт амалиётида мавжуд қоидаларнинг назарий жиҳатдан асосланганлиги, тадқиқотнинг илмий ташқил этилганлиги билан тасдиқланиши, қўлланилган тадқиқот услублари мажмуаси тадқиқот олдига қўйилган вазифаларга мос келиши, катта ҳажмдаги далилий материалларнинг юқори даражадаги ишончилиги, тўғри ишлаб чиқилганлиги, таҳлил қилинганлиги ва талқин этилганлиги, тадқиқот натижаларининг сифат жиҳатдан таъминланганлиги, тажриба-синов ишларининг ҳамда олинган натижаларнинг математик-статистик таҳлил услублари қўлланилганлиги билан белгиланади.

Тадқиқот натижаларининг илмий аҳамияти шундаки, малакали эркин курашчиларнинг куч чидамлигини ривожлантиришда қўлланиладиган замонавий спорт ускуна ва махсус машқлар мажмуаси шуғулланувчиларнинг қўл мушаклари, статодинамик кучини, куч чидамлигини аниқлаш, куч чидамлигини юқори даражада ушлаб туриш ва ривожлантиришга имкон берди, бу эса эркин курашчиларнинг беллашув вақтида елкадан ва белдан ошириб ташлаш, эгилиб ошириб ташлаш усулларини бажариш самарадорлигини ошишига олиб келади.

Тадқиқот натижаларининг амалий аҳамияти шундаки, малакали эркин курашчиларнинг куч чидамлигини назорат қилишда “ZK” ва “PUSH” спорт ускунаси ихтиро қилиниши қатор янгиликларни тақдим этади.

малакали эркин курашчиларнинг куч чидамлигини динамик ва статик режимда мушаклар таранглигини сақлаб турувчи ҳаракатларга йўналтирилган ва ривожлантириш интеграциясини кўрсатиб берувчи “ZK” спорт ускунаси ёрдамида спортчиларнинг куч чидамлигини аниқлаш бўйича таклифлар Республика Олимпия захиралари коллежи малакали эркин курашчиларнинг ўқув-тренировка жараёнига жорий қилинган (Ўзбекистон Республикаси туризм ва спорт вазирлигининг 2021 йил 2 декабрдаги 03-17-02-11253-сон маълумотномаси).

эркин курашчиларнинг тайёргарлик даражасидан келиб чиқиб статодинамик кучини ва махсус чидамликни уйғунликда ривожлантиришга қаратилган машғулотларда (Super-sett) услуби ёрдамида махсус машқларни бажариш ҳамда “Занжир” услубида машқларни жуфтликда бажариш ҳисобига спортчиларнинг куч чидамлигини

ривожлантириш имконияти оширилганлиги бўйича таклифлар Республика Олимпия захиралари коллежи малакали эркин курашчиларининг ўқув-тренировка жараёнига тадбик этилган (Ўзбекистон Республикаси туризм ва спорт вазирлигининг 2021 йил 2 декабрдаги 03-17-02-11253-сон маълумотномаси).

эркин курашчиларнинг ўқув машғулоти жараёнида тик турган ҳолатда штангани билакларга кўтариш каби жисмоний ҳаракатларни такрор бажаришга асосланган ҳамда мушаклар таранглигини сақлаб турувчи ҳаракатларга қаратилган “Чегара” услубини ишлаб чиқиш эвазига спортчиларнинг техник тайёргарлиги ва куч чидамлилигини юқори даражада ушлаб туриш имконияти кенгайтирилганлиги бўйича таклифлар Бектемир тумани болалар-ўсмирлар спорт мактаби малакали эркин курашчиларининг ўқув-тренировка жараёнига жорий қилинди (Ўзбекистон Республикаси туризм ва спорт вазирлигининг 2021 йил 2 декабрдаги 03-17-02-11253-сон маълумотномаси).

4.7. Тадқиқот натижаларига эҳтиёж (талаб)нинг мавжудлиги (етарлиги) тўғрисида таҳлилий кўрсаткичлар (бунда илмий лойиҳа якунида қўлга киритиладиган муҳим илмий натижа – маҳсулот, янги ишланма, технологияга қайси тармоқда (соҳада) қанча талаб/эҳтиёж аниқ рақамларда кўрсатилиши лозим (шу технология асосида маҳсулот/хизмат ишлаб чиқарилса йилига/ойига қанча талаб/эҳтиёж мавжуд (рақамларда асосланган таҳлиллар келтирилиши зарур, 300 та сўздан ошмаслиги лозим):

Лойиҳа натижаларининг илмий аҳамияти мониторинг қилиш бўйича тренажер қурилмаларининг ишлаш жараёни хусусиятларини эътиборга олиш имконини берувчи ва минималлаштириш хоссаларига эга бўлган дастурий ҳужжатларни мониторинг тизимларининг автоматлаштирилган формал моделларининг мажмуаси ишлаб чиқилган; Динамик хусусиятларни аниқлаш-реакция вақти, тезкор техник-тактик ҳаракат қурилмаларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш жараёнини автоматлаштириш учун мўлжалланган дастурий мажмуалар кўринишидаги дастур инструментал воситалари ишлаб чиқилган; тренажерлар қурилмалари техник ҳужжатларининг таркиби бўйича техник шартлар ахборотли мослиғни таъминлаш учун мўлжалланган ягона техник ва ташкилий талаблар асосида аниқланган; хизмат муддати ўтган асбоб-ускуналардан фойдаланишнинг олдини олиш ва қурилмалар мониторингини амалга оширишни таъминловчи технологиясидан фойдаланган ҳолда тренажер қурилмаларининг автоматлаштирилган ҳисоби ва назорати тизими яратилган; маълумотлар базасини тўлдириш ва ўзгартириш тартиби ҳамда автоматлаштирилган тизимни сошлаш учун техник қурилмаларининг автоматлаштирилган ҳисоби ва назорати тизимидан фойдаланиш йўриқномаси ишлаб чиқилган.

1. Малакали курашчиларнинг умумий ва махсус жисмоний тайёргарлик кўрсаткичларини аниқлашда, ишлаб чиқилган махсус машқлар мажмуасини спортчиларнинг умумий ва махсус жисмоний тайёргарлигини аниқлашда қўллаш яхши самара беради.

2. Тайёргарлик босқичида эркин курашчиларнинг махсус жисмоний тайёргарлиги, куч чидамлилигини аниқлаш билан биргаликда куч чидамлилиги самарадорлигини оширишда ва уни бажариш мувофиқлиги ва даражасини аниқлашда махсус “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналаридан ўқув-тренировкада фойдаланиш юқори самара беради.

3. Эркин курашчиларнинг ҳафталик цикл машғулоти режасида кураш гилами, “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналарида бажариладиган махсус машқлар мажмуасини қўллаш

куч чидамлилигини ривожлантириш ва жисмоний тайёргарлигини такомиллаштиришда ижобий самара беради.

4. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга мўлжалланган “ZK” ва “PUSH” спорт ускунаси билан биргаликда кураш гиламида куч чидамлиликни такомиллаштиришга доир эркин курашчиларнинг махсус машқлари мажмуасини барча кураш турларида, айниқса эркин курашчиларининг махсус жисмоний тайёргарлигида ва куч чидамлилигини ривожлантиришда қўллаш мумкин.

5. Эркин курашда махсус тренажёрлар ва машқлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологияси машғулотлар жараёнига жорий этиш ва кенг тарқалган махсус машқларнинг мазмуни ўз ичига олади. Қўлланган услублар билан биргаликда махсус тренажёрлар ва машқлар мажмуасидан машғулотлар жараёнида фойдаланиш юқори самара беради.

4.8. Яратиладиган янги илмий ишланма (махсулот, технология)нинг хорижий/мавжуд аналогларидан қиёсий устунлигини кўрсатувчи индикаторлар) (бунда илмий лойиҳа якунида қўлга киритиладиган муҳим илмий натижа – янги ишланма, махсулот, технология унинг хорижий аналоглари билан таққосланган ҳолда қиёсий устунлиги рақамлар билан солиштирилиши, таҳлил қилиниши зарур. Агар шу каби махсулотлар импорт қилинаётган бўлса импорт ўрнини қоплаш ва келгусида ушбу технология асосида маҳаллий хом-ашё асосида махсулот ишлаб чиқаришни ташкил этиши истиқболлари чуқур таҳлил қилиниши лозим, 500 та сўздан ошмаслиги лозим):

Бу жараёнда шахснинг эҳтиёжлари ва уларнинг ивожланишининг ўзига хос хусусиятларини тушунишга асосланган янги мониторинг дастурларини ва мажмуалар яратиш зарурати туғилади.

Хорижий тадқиқотлар таҳлилидан асосий фарқ миллий мухитимизга мослаштирилган замонавий усул ва методлар асосида яратиш ва ишлаб чиқишдир.

Кўпгина спорт турлари, жумладан, кураш бўйича рақобатнинг жадал ўсиб бориши муносабати билан курашчиларнинг жисмоний ривожланишини аниқлаш ва бу жараён самарадорлигини ошириш бўйича объектив маълумотларга эга бўлиш, спортчиларни тайёрлашнинг янги жиҳатлари билан танишиш муаммоси жуда долзарб бўлиб қолмоқда. Бу масалалардан бири махсус спорт анжомлари орқали машқ қилиш усулларини такомиллаштириш бўлиб, бу курашчиларнинг куч-чидамлилигини ривожлантиришнинг мураккаблигини кўрсатади.

Шунга кўра курашда махсус машқлар ва симуляторлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш бўйича педагогик кузатишлар ўтказиш бу ишнинг долзарблигини белгилайди. Биокостюмнинг асосий хусусиятлари:

– костюм 3 мм қалинликдаги неопрендан тайёрланган – жуда бардошли ва амалийдир;

– махсус антибактериал ва ҳидга қарши қоплама билан жиҳозланган бўлиб, ҳар бир машқдан кейин костюмни қайта ишлаш ва ювишнинг ҳожати йўқ;

– дантелли костюм – костюм электродлар танага мос келадиган ҳар қандай шаклга мослаштирилиши мумкин;

– ўлчамлари: XS, S, M, L, XL – ҳар бир ўлчамда орқа амортизатор ўлчами мавжуд;

– костюм ичидаги электродлар тикилган эмас, балки Велсро билан маҳкамланган, яъни мураббий ҳар доим спортчининг анатомик хусусиятларига кўра электродни ҳаракатлантириш ва оптимал тайёргарликни таъминлаш имкониятига эга;

– костюм универсал ва амалий тизим сифатида ишлаб чиқилган – агар бирон бир қисм, масалан, электрод ёки сим ишламай қолса, янги костюм тўпламини сотиб олишнинг ҳожати йўқ, шикастланган қисми алмаштирилса кифоя.

Ушбу махсус спорт костюми асосан мушакларнинг яхши ишлаши учун мўлжалланган.

I-Motion стимулятори Испания олими Xose Luis Soto Belloso томонидан 2014 йилда ишлаб чиқилган. Ушбу технологиянинг самарадорлигини исботловчи кўплаб тадқиқотлардан сўнг, у дунёга машхур терапевтик усуллар рўйхатига киритилган [6].

Турли маълумотлар таҳлил қилингандан сўнг, махсус спорт кийимлари асосан спортчиларнинг юрак уриши, қон босими ва турли тана функцияларини аниқлаш учун мўлжалланганлиги аниқланди.

Шу муносабат билан “Smart sportwear” деб номланган махсус спорт кийими ихтиро қилинган бўлиб, ушбу замонавий спорт кийими мушаклар функциясини аниқлаш учун мўлжалланган, яъни спортчиларнинг кучи ва чидамлилиги “Smart sportwear” орқали аниқланади. Спорт костюмининг вазифаси спортчиларнинг мушак кучи ва чидамлилигини аниқлашдан иборат. Ихтирони ишлаб чиқишдан мақсад, жанг санъатида барча сифатлар каби куч функцияси асосий ўринни эгаллайди. Бунинг сабаби шундаки, курашнинг барча турларида кучли юклар асосан мушакларнинг кучланиши туфайли спортчиларда чарчокқа олиб келади. Масалан, Эркин курашда спортчилар оёқларини кўп ҳаракатга келтиришлари, Дзюдода кўпинча спорт кийимлари ушлаш ҳисобига билакларнинг толиқиши, Белбоғли курашда бел мушаклари таранглигидан чарчаш ҳолатлари кўп учрайди. Шу сабабдан дастлаб “Smart sportwear” номли спорт костюми ишлаб чиқилди. “Smart sportwear” спорт костюми асосан курашчилар учун мўлжалланган. Ушбу замонавий махсус спорт кийими ёрдамида курашчиларнинг қайси мушаклари кўпроқ ишлаётгани ва чарчашини масофадан туриб аниқлаш имконини берди.

“Smart sportwear” махсус спорт кийими ёрдамида курашчиларда қайси мушаклар кўпроқ ишлаши аниқланди. Курашнинг барча турларида асосан елканнинг олд ва орқа мушаклари, икки бошли, уч бошли бош мушаклари, орқа мушаклари, қорин мушаклари, оёқнинг олд ва орқа мушаклари, сон, болдир ва бошқа мушаклар иштирок этиши аниқланди. Аниқланишича, Эркин курашда курашчиларнинг бел ва оёқлари бошқа мускулларга қараганда фаолроқ бўлиб, чарчок пайдо бўлади. Дзюдо, Самбо ва Курашда спорт кийими туфайли курашчиларнинг қўл, билак ва орқа мушаклари фаолроқ бўлиши аниқланган.

4.9. Лойиҳани амалга оширишнинг ҳар бир босқичида (йилида) қўлга киритилиши режалаштирилган янги илмий ишланма (маҳсулот, технология) – тадқиқот натижаларининг хронологик тавсифи *(бунда илмий лойиҳа якунида яратиладиган янги ишланма (технология) йиллар кесимида алоҳида, мантиқий кетма-кетликда баён этилиши зарур, 500 та сўздан ошмаслиги лозим):*

Биринчи йилда: Тадқиқотнинг бир йиллик босқичида (2023-2024 йилда) лойиҳанинг лаборатория қисмининг логистикаси амалга оширилади: тадқиқотнинг клиник-лаборатор қисми учун зарур бўлган мини датчиклар буюртма қилинади. Иш режасини тузиш ва лойиҳанинг барча иштирокчиларига маълумот бериш;

илмий лаборатория протоколлари иштирокчилар розилик хатини тайёрлаш;

тажриба тадқиқотлардан олинган натижалар асосида психология “Фан тармоғи” (Web of Science Core Collection) ёки “Скопус” (Scopus) маълумотлар базасида индексланган хорижий нашрларда 2та очик маълумотлар ва 1 та ёпиқ маълумотлар бўйича Ўзбекистонда махсус илмий тўпламларда нашр ишлари эълон қилинади;

Учун замонавий менежер ва бизнесмен, лойиҳа-бу восита ташкилот ресурсларидан мақбул фойдаланишнинг асосий йўналишларини режалаштириш ва аниқлаш. Режалаштириш ҳар доим концептуал мақсадлар тўпламини ўз ичига олган маълум бир ҳаракат дастурига асосланади. Бу фарқ дастур ва лойиҳа ўртасида. Дастур фақат белгилайди, ишлайди керакли тўлам, керакли тадбирлар тўлами керакли якуний мақсадлар ва натижаларни, ушбу мақсадларга еришиш самарадорлигини кўрсатади. Лойиҳа, дастурдан фарқли ўлароқ, фаолиятни жойлаштириш усуллари аниқ ҳисоблаб чиқади дастур мақсадларини фазода амалга ошириш учун-вақт continuum, иккала кичик оралик мақсадларни батафсил кўрсатиб беради (умумий вазифалар) ва ҳақиқий ҳаракатлар (вазифаларнинг ўзи).

Иккинчи йилда: лойиҳа доирасидаги тадқиқот натижаларини эълон қилиш ва амалиётга тадбиқ этиш мақсадида 1 та хизматда фойдаланиш учун ўқув-услубий қўлланма чоп этилади;

лойиҳаларни ишлаб чиқиш, асослаш ва экспертизадан ўтказиш учун жавобгарликни ўз зиммасига олишга қодир бўлган давлат ва нодавлат ташкилотлари, илмий ва эксперт кенгашлари лойиҳаларга жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари еътиборини жалб қилиш;

- муайян дастурлар ва лойиҳалар атрофида тўпланган жамоатчилик.

Дизайн объектлари қуйидагилар бўлиши мумкин

- моддий табиат объектлари (масалан, дизайн объекти янги маъмурий бино қурилиши ёки янги компютерни яратиш бўлиши мумкин); лойиҳа натижасида янги объект, нарса, объект пайдо бўлади; бир вақтнинг ўзида

янги хусусиятлар ишлаб чиқилиши мумкин — мақсад ва функциялар ески нарса; бундай объектлар кўпинча техник дизайн билан боғлиқ;

- номоддий (номоддий) хусусиятлар ва муносабатлар (масалан, еришишга қаратилган бундай лойиҳалар мавжуд

моддий натижа, лекин миждозлар ҳақида маълумот олишда, муайян муаммога муносабатимизни ўзгартиришда). Бундай лойиҳалар "таъсир лойиҳалари" деб номланади. Мисол:

- реклама кампаниялари;

- жараёнлар (масалан, зарба тизимларини лойиҳалаш —

мафқуралар, таълим тизимлари ва бошқалар. Ушбу тизимларда мафқуравий қурилиш ҳам муҳимдир-концепция ва тегишли

ғояларни одамлар онгига киритиш воситалари.

Учинчи йилда: “Фан тармоғи” (Web of Science Core Collection) ёки “Скопус” (Scopus) маълумотлар базасида индексланган хорижий нашрларда очик ва Ўзбекистонда махсус илмий тўпламларда ёпиқ маълумотларнинг нашр ишлари эълон қилинади.

илмий тадқиқот лойиҳаси давомида амалга оширилган ишлар юзасидан умумий ҳисобот, таклиф, тавсиялар тайёрланади ва Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигига тақдим этилади.

Спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасини яратиш бўйича амалий лойиҳа яратилади.

Танланган дизайн объектларининг ҳар бири

муайян хусусиятлар, муайян хусусиятлар. Лойиҳалашда умумий билан бир қаторда махсус техникадан фойдаланган ҳолда ушбу турдаги объектга хос бўлган нақшларни аниқлаш муҳимдир

принциплар ва ёндашувлар.

Дизайн хусусиятлари орасида алоҳида ўрин егаллайди

лойиҳа фаолияти шартлари ёки лойиҳанинг келиб чиқиши бўйича. Бу дизайн объектидан ташқарида унинг ишлаши ва ривожланишига сезиларли таъсир кўрсатадиган шартлар тўпламидир. Биз маҳаллий шароитларни ҳисобга олиш зарурлиги ҳақида гапирамиз. Баъзи имкониятлар, алтернативаларни амалга ошириш мумкин ва баъзилари

мумкин эмас-бу маҳаллий шароитга, лойиҳа муҳитига ва ташқи чекловларга боғлиқ.

Дизайннинг мақсади маълум бир келажакни ривожлантиришдир тизим, жараёнлар ва муносабатларнинг ҳолати.

4.10. Лойиҳа натижаларининг тижоратлаштириш салоҳияти (имконияти, даражаси) *(бунда тадқиқот натижаси қандай тижоратлаштирилиши (ижтимоий-гуманитар фанлар соҳасида амалий мақсадларда қўлланилиши натижасида қандай ижтимоий самара олиниши), қўлга киритиладиган янги илмий ишланманинг тижорат салоҳияти аниқ баҳоланиши, фундаментал тадқиқотларда эса лойиҳа натижалари келгусида илмий ишланмаларни тижоратлаштириш учун асос бўлиб хизмат қилиши, шунингдек, асосланган тижоратлаштириш режаси келтирилиши, яратиладиган янги илмий ишланма (технология) асосида маҳсулот/хизмат ишлаб чиқаришнинг ресурс/ҳомашё базасининг ва зарур инфратузилманинг (илмий лаборатория, келгусида сериялаб ишлаб чиқариш учун ишлаб чиқариш базаси) мавжудлиги асослаб берилиши лозим, 1000 та сўздан ошмаслиги лозим):*

Спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш кўрсаткичларнинг автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун махсус спортчиларнинг ҳаракат фазаларини кинематик таҳлили ҳамда таянч қисмларини тўғри аниқлашнинг замонавий методикаси ишлаб чиқиб амалиётга тайёрланади.

спорт курашида спортчиларнинг мусобақа фаолияти самарадорлигига ижобий таъсир кўрсатадиган самарали технология татбиқ этилади ва махсус машқлар мажмуи ва унинг мультимедиали электрон дастурий маҳсулоти яратилади.

Ушбу дастурга кўра, малакали эркин курашчиларнинг машғулоти ҳафтасига 28 соатни, йилига эса – 1456 соатни ташкил қилди ва ушбу дастурни бажариш вақти белгиланган талаб бўйича амалга оширилди ҳамда ҳафталик цикларда ҳар куни (якшанбадан ташқари) якка тартибда ва жуфтликларда ўтказилди.

Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини оширишга йўналтирилган дастурни тузишда ўқув ва мусобақа беллашувлари ўтказиш шароитида уларнинг беллашув фаоллигига мос миқдорий ҳамда сифат кўрсаткичлари аниқ қайд этилган ҳолда моделлаштириш тавсия қилинади. Албатта, бундай топшириқларнинг ҳажми алоҳида хусусиятлар, олинган ишончли ахборотлар ҳамда эркин услубдаги курашчилар мусобақа фаолияти маълумотларининг таҳлили усулиятидан фойдаланишнинг эҳтимоли асосида ҳисобга олиниши зарур.

Машгулот жараёнини ташкил этишда курашчиларнинг техник-тактик ва жисмоний тайёргарлиги уларнинг мутаносиб бирлигида намоён бўлишини назардан қочирмаслик керак. Эркин курашчилар учун тайёргарликни такомиллаштиришга йўналтирилган асосий жисмоний тайёргарлик воситалари ҳамда жисмоний сифатлар нисбатини қуйидагича тақсимлаш тавсия этилади: енгил вазн тоифасидаги спортчиларда тезлик-куч - 30,0 %; кучга- 16,3 %; тезкорликка - 18,1 %; чидамлиликка - 16,9 %; чаққонликка -

14,4 % ва эгилувчанликка- 4,3 %; ўрта вазн тоифасидаги спортчиларда бу нисбат ўзгача: тезлик-куч - 28,8 %; кучга - 18,0 %; тезкорликка - 19,8 %; чидамлиликка - 16,9 %; чаққонликка - 19,1 %; эгилувчанликка - 4,2 %; оғир вазн тоифасидаги курашчиларда нисбатни қуйидагича тақсимлаш тавсия қилинади: тезлик-куч тайёргарлиги - 25,3 %; кучга - 18,6 %; тезкорликка- 19,8 %; чидамлиликка - 11,5 %; чаққонликка -19,0 %; эгилувчанликка - 8,8 %.

Эркин курашчилар учун куч чидамлилигини ривожлантиришга қаратилган “Занжир” услубини қўллаш схемаси 2-расмда кўрсатилган ва бу машқлар мажмуаси курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга мўлжалланган. “Занжир” услубининг ўзига хос хусусияти шундаки, машқлар биргаликда ва узлуксиз, бирин-кетин, машқлар сонига қараб, узулишларсиз ёки қисқа дам олиш оралигида амалга оширилади.

Машгулотнинг умумий вақти 2 соат бўлиб, умумий машқлар сони 16 тани ташкил этади. Авваламбор, чигил ёзди машқлари 15 дақиқа бажарилгандан сўнг, машқларни расмда келтирилган сонларга қараб ҳар ҳафтада такрорлаш сони ва вазн оғирлигини кўпайтириб борилади. Ҳар бир машқ оралигидаги дам олиш вақти 3 дақиқани, ҳар бир бажаришлар оралигидаги дам олиш вақти эса 2 дақиқани ташкил этади. Энг эътиборлиси куч сифати яхши шакилланмаган курашчиларда қийинчиликларсиз куч чидамлилигини ривожлантиришга йўналтирилган “Занжир” услубини қўллаш мумкин.

Ўтказилган тадқиқот ва педагогик тажриба натижаларига кўра малакали курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш учун қуйидагилар тавсия этилади:

1. Малакали курашчиларнинг умумий ва махсус жисмоний тайёргарлик кўрсаткичларини аниқлашда, ишлаб чиқилган махсус машқлар мажмуасини спортчиларнинг умумий ва махсус жисмоний тайёргарлигини аниқлашда қўллаш яхши самара беради.

2. Тайёргарлик босқичида эркин курашчиларнинг махсус жисмоний тайёргарлиги, куч чидамлилигини аниқлаш билан биргаликда куч чидамлилиги самарадорлигини оширишда ва уни бажариш мувофиқлиги ва даражасини аниқлашда махсус “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналаридан ўқув-тренировкада фойдаланиш юқори самара беради.

3. Эркин курашчиларнинг ҳафталик цикл машгулотлари режасида кураш гилами, “ZK” ва “PUSH” спорт ускуналарида бажариладиган махсус машқлар мажмуасини қўллаш куч чидамлилигини ривожлантириш ва жисмоний тайёргарлигини такомиллаштиришда ижобий самара беради ва мусобақа фаолияти самарадорлигини оширишга имконият яратади.

4. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга мўлжалланган “ZK” ва “PUSH” спорт ускунаси билан биргаликда кураш гиламида куч чидамлиликни такомиллаштиришга доир эркин курашчиларнинг махсус машқлари мажмуасини барча кураш турларида, айниқса эркин курашчиларининг махсус жисмоний тайёргарлигида ва куч чидамлилигини ривожлантиришда қўллаш мумкин.

5. Эркин курашда махсус тренажёрлар ва машқлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологияси машгулотлар

жараёнига жорий этиш ва кенг тарқалган махсус машқларнинг мазмуни ўз ичига олади. Кўлланган услублар билан биргаликда махсус тренажёрлар ва машқлар мажмуасидан машғулотлар жараёнида фойдаланиш юқори самара беради.

Дунёда эркин кураш ўзининг бой тарихи, олимпия ўйинларидаги мусобақалашув фаолияти ва оммабоплиги билан ўз ўрнига эга спорт турларидан бири бўлиб, ўзига хос хусусиятларга эга ва унда жисмоний сифатларни яхши ривожлантириш талаб этилади. Спорт курашида рақобатнинг кескин кучайиши муносабати билан спортчиларнинг жисмоний тайёргарлиги ва мусобақа натижаларини самарадорлигини ўсиши ҳақидаги объектив маълумотларни олиш ва шу асосда уларни тайёрлашнинг турли жиҳатларини оптималлаштириш долзарб масала ҳисобланади. Беллашув вақтида жисмоний ҳаракатларни самарали ва узоқ вақт давомида бажариш учун куч ва чидамлилиқни ривожлантиришга оид усулларни машғулот жараёнига киритиш асосида малакали эркин курашчиларни тарбиялаш муаммоси бугунги кунда муҳим аҳамият касб этади.

Жаҳон спортида, жумладан спорт курашида спортчиларни тайёрлаш жараёнига замонавий технологияларни жорий этиш муаммоси долзарблигича қолмоқда. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга доир махсус машқларни танлаб олиш, турли тайёргарлик босқичларида замонавий машғулот тизимларини режалаштириш бўйича қатор тадқиқотлар олиб борилмоқда. Бироқ, эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш даражасини кўрсатиб берувчи махсус спорт усулларини ёрдамида машғулотлар самардорлигини аниқлаш ва анъанавий методикаларни такомиллаштириш масаласини илмий жиҳатдан тадқиқ қилиш бугунги куннинг талаби даражасида қолмоқда.

Мамлакатимизда мақсадли ислохотлар олиб борилаётганлиги туфайли жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. “Спорт турлари бўйича терма жамоалар спортчилари учун илмий-комплекс лабораториялар ташкил этиш, тайёргарлик жараёнига илғор инновацион технологияларни жорий этиш” муҳим аҳамият касб этмоқда. Бугунги кунда, эркин кураш бўйича кўплаб илмий адабиётлар яратилган, шу билан бир қаторда, ҳали ўрганилиши зарур бўлган масалалар, яъни эркин кураш турини янада оммалаштириш, ёшларни ушбу спорт турига жалб қилиш, селекция ва саралаш ишлари бўйича илмий-услубий кўлланмалар яратиш, спорт кураши бўйича Ўзбекистон терма жамоаларига иқтидорли ва қобилиятли спортчилардан захира тайёрлаш ва етказиб бериш каби ўз ечимини кутаётган кўплаб муаммолар мавжуд. Ҳозирги кунда, эркин курашда инновацион восита ва усуллар асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологиясини ўқув-машғулот жараёнига жорий этиш орқали жисмоний тайёргарлик самарадорлигини ошириш долзарб масалалардан бири ҳисобланади.

Юқоридаги таҳлилий маълумотларга асосланиб қуйидагича хулоса қилиш мумкин бўлади. Спорт курашида жумладан, эркин курашда замонавий услублар ёрдамида мусобақа фаолиятини таҳлил қилиш, ўқув машғулотлар жараёни самарадорлигини ошириш, оптималлаштириш, режалаштириш, махсус тренажёрлар ва машқлар ёрдамида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш бўйича тадқиқотлар етарлича олиб борилмаган.

Ушбу соҳадаги мавжуд илмий-услубий тажрибани ҳисобга олган ҳолда эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш бўйича уйғунликдаги вазифалар ечими юқори самарадорликка олиб келиши аниқланди. Чунки, эркин курашда жисмоний

тайёргарлигини бир-бирига таъсир қилиш кўрсаткичларини таҳлил этиш спортчилар маҳорати ва спорт натижалари ўсишига ёрдам беради.

Бугунги кунда махсус тренажерлар ва машқлардан фойдаланиш асосида малакали эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш бўйича тадқиқотларни етарли эмаслиги муаммони долзарблигини белгилайди.

эркин курашчиларнинг тайёргарлик даражасидан келиб чиқиб стато-динамик кучини ва махсус чидамлилиқни уйғунликда ривожлантиришга қаратилган замонавий машғулотларни ўтказиш тизимини ишлаб чиқиш;

эркин курашчиларнинг беллашув вақтида куч чидамлилигини юқори даражада сақлаб турувчи ва максимал чидамлилиқни юзага келтиришга қаратилган махсус машқларни ишлаб чиқиш;

4.11. Лойиҳани амалга ошмаслик хавфи таҳлили, уни баҳолаш ва камайтириш усуллари (бунда лойиҳанинг мақсадига эриша олмаслик, шу жумладан унинг бажарилмай қолиши билан боғлиқ барча эҳтимолликлар, шунингдек тадқиқотни амалга ошириш ва натижаларни қўлга киритишга салбий таъсир кўрсатувчи бошқа омиллар ва маълумотлар келтирилади, 500 та сўздан ошмаслиги лозим):

Жаҳонда ва ҳозирги даврда кўрсаткичларнинг автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун схемалар ва алгоритмларнинг мантиқий схемалари асосида автоматлаштирилган мониторингининг технологик жиҳатдан асосланган тушунчаларини қўллаш, замонавий моделлаштириш ва синовдан ўтган усулларида фойдаланиш, назарий ва амалий тадқиқотлар натижалари ва уларнинг ўзаро муносабати натижаси билан асослаш. Технологик жараёнлар ва натижаларининг илмий аҳамияти автоматика қурилмаларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш шароитида техник ҳужжатларни мониторинг тизимини яратиш услубиётини ишлаб чиқиш, бу техник-технологик жараёнларнинг автоматлаштириш муаммоларини самарали ҳал этиш, шунингдек қўлланилган схемалар ва алгоритмларнинг мантиқий схемаларини минималлаштириш хоссаси, ягона тизим асосда техник маълумотлар базасини ифодалаш, моделлаштириш, синтез қилиш ва шакллантириш билан изоҳланади. Натижаларининг амалий аҳамияти автоматика жиҳозларини алмаштиришни автоматлаштирилган мониторинг қилишнинг инструментал воситаларини дастурий мажмуалар шаклида ишлаб чиқиш, у турли вазиятларини таҳлил қилиш ҳамда технологик жараёнларни режалаштириш вазифаларида мақбул ечимларни танлаш, автоматика қурилмаларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш жараёнларини автоматлаштиришнинг ишлаб чиқилган моделлари ва алгоритмларнинг схемалари, технологик жараёнларни мониторинг тизимларини яратиш билан изоҳланади. Ушбу лойиҳани амалга ошириш зарурати юқоридагиларда кўринади, соҳанинг етук мутахассислари ушбу лойиҳа доирасида юқоридаги вазифаларни амалга ошириш учун бирлаштирилганлар.

Дунёда эркин кураш ўзининг бой тарихи, олимпия ўйинларидаги мусобақалашув фаолияти ва оммабоплиги билан ўз ўрнига эга спорт турларидан бири бўлиб, ўзига хос хусусиятларга эга ва унда жисмоний сифатларни яхши ривожлантириш талаб этилади. Спорт курашида рақобатнинг кескин кучайиши муносабати билан спортчиларнинг жисмоний тайёргарлиги ва мусобақа натижаларини самарадорлигини ўсиши ҳақидаги объектив маълумотларни олиш ва шу асосда уларни тайёрлашнинг турли жиҳатларини оптималлаштириш долзарб масала ҳисобланади. Беллашув вақтида жисмоний ҳаракатларни самарали ва узоқ вақт давомида бажариш учун куч ва чидамлилиқни

ривожлантиришга оид усулларни машғулот жараёнига киритиш асосида малакали эркин курашчиларни тарбиялаш муаммоси бугунги кунда муҳим аҳамият касб этади.

Жаҳон спортида, жумладан спорт курашида спортчиларни тайёрлаш жараёнига замонавий технологияларни жорий этиш муаммоси долзарблигича қолмоқда. Эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантиришга доир махсус машқларни танлаб олиш, турли тайёргарлик босқичларида замонавий машғулот тизимларини режалаштириш бўйича қатор тадқиқотлар олиб борилмоқда. Бирок, эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш даражасини кўрсатиб берувчи махсус спорт усуқуналари ёрдамида машғулотлар самадорлигини аниқлаш ва анъанавий методикаларни такомиллаштириш масаласини илмий жиҳатдан тадқиқ қилиш бугунги куннинг талаби даражасида қолмоқда.

Мамлакатимизда мақсадли ислоҳотлар олиб борилаётганлиги туфайли жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. “Спорт турлари бўйича терма жамоалар спортчилари учун илмий-комплекс лабораториялар ташкил этиш, тайёргарлик жараёнига илғор инновацион технологияларни жорий этиш” муҳим аҳамият касб этмоқда. Бугунги кунда, эркин кураш бўйича кўплаб илмий адабиётлар яратилган, шу билан бир қаторда, ҳали ўрганилиши зарур бўлган масалалар, яъни эркин кураш турини янада оммалаштириш, ёшларни ушбу спорт турига жалб қилиш, селекция ва саралаш ишлари бўйича илмий-услубий қўлланмалар яратиш, спорт кураши бўйича Ўзбекистон терма жамоаларига иқтидорли ва қобилиятли спортчилардан захира тайёрлаш ва етказиб бериш каби ўз ечимини кутаётган кўплаб муаммолар мавжуд.

Ҳозирги кунда, эркин курашда инновацион восита ва усуллар асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологиясини ўқув-машғулот жараёнига жорий этиш орқали жисмоний тайёргарлик самарадорлигини ошириш долзарб масалалардан бири ҳисобланади.

“Ахборотлашган жамият ва демократик давлат ижтимоий, ҳуқуқий, иқтисодий, маданий, маънавий-маърифий ривожлантиришда инновацион ғоялар тизимини шакллантириш ва уларни амалга ошириш йўллари” устувор йўналиши доирасида амалга оширилган.

Спорт кураши бўйича таниқли хорижий мутахассислар А.А.Карелин, А.Б.Таймазов, лар ўзларининг илмий-услубий ишларида махсус тренажерлар ва машқлардан фойдаланиш асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш тизимини очиб беришган.

4.12. Қўшимча маълумотлар (бунда зарур ҳолларда, тадқиқотни амалга ошириш ва натижаларни қўлга киритиш билан боғлиқ бошқа маълумотлар келтирилиши мумкин (300 та сўздан ошмаслиги лозим):

Ушбу лойиҳа орқали Республикаимизда мониторинг тизимларини ривожлантириш, жумладан юқори малакали кадрларни тайёрлашнинг технологик жараёнларини соддалаштириш ва назорат қилиб мониторинг тизимларининг янги турдаги техник воситаларини ишлаб чиқиш чора-тадбирлари амалга оширилмоқда. 2017-2023 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида, жумладан «миллий иқтисодиётнинг рақобатбардошлигини ошириш, ... иқтисодиётнинг энергия ва ресурс сиғимини қисқартириш, энергия тежовчи технологияларни ишлаб чиқаришга кенг татбиқ этиш, ... иқтисодиёт, ижтимоий соҳа, бошқарув тизимида ахбороткоммуникация технологияларини жорий этиш...» вазифалари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш

бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида» ги Фармони ижроси таъминланади. Мамлакатимизда мақсадли ислохотлар олиб борилаётганлиги туфайли жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. «Спорт турлари бўйича терма жамоалар спортчилари учун илмий-комплекс лабораториялар ташкил этиш, тайёргарлик жараёнига илғор инновацион технологияларни жорий этиш» муҳим аҳамият касб этмоқда. Бугунги кунда, эркин кураш бўйича кўплаб илмий адабиётлар яратилган, шу билан бир қаторда, ҳали ўрганилиши зарур бўлган масалалар, яъни эркин кураш турини янада оммалаштириш, ёшларни ушбу спорт турига жалб қилиш, селекция ва саралаш ишлари бўйича илмий-услубий қўлланмалар яратиш, спорт кураши бўйича Ўзбекистон терма жамоаларига иқтидорли ва қобилиятли спортчилардан захира тайёрлаш ва етказиб бериш каби ўз ечимини кутаётган кўплаб муаммолар мавжуд. Ҳозирги кунда, эркин курашда инновацион восита ва усуллар асосида курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш технологиясини ўқув-машғулот жараёнига жорий этиш орқали жисмоний тайёргарлик самарадорлигини ошириш долзарб масалалардан бири ҳисобланади.

Ушбу соҳадаги мавжуд илмий-услубий тажрибани ҳисобга олган ҳолда эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш бўйича уйғунликдаги вазифалар ечими юқори самарадорликка олиб келиши аниқланди. Чунки, эркин курашда жисмоний тайёргарлигини бир-бирига таъсир қилиш кўрсаткичларини таҳлил этиш спортчилар маҳорати ва спорт натижалари ўсишига ёрдам беради.

Бугунги кунда махсус тренажерлар ва машқлардан фойдаланиш асосида малакали эркин курашчиларнинг куч чидамлилигини ривожлантириш бўйича тадқиқотларни етарли эмаслиги муаммони долзарблигини белгилайди. Бундай ёндашув эркин курашда мусобақа ва ўқув-машғулот жараёнларини оқилона бошқаришга ёрдам беради.

Лойиҳа раҳбари

К.Н. Муродов

Ташкилот раҳбари

Н.А. Маматахунов

**Спорт курашларида тайёргарлик турларини тасънифи бўйича саралаш технологиясини ишлаб чиқиш
лойиҳани амалга ошириш учун
сўралаётган умумий молиялаштириш хажми**

1 347 393 361,1
(рақамда сўмда)

бир миллиард уч юз қирк етти миллион уч юз туксон уч минг уч юз олтиш бир сум
(сўзда)

Лойиҳа бўйича режалаштирилаётган харажатларнинг умумий суммаси*

минг сўмда

Т/Р	Харажатлар тури	Харажатлар умумий суммаси	Шу жумладан ҳар бир йил бўйича:				
			1-йил	2-йил	3-йил	4-йил	5-йил
	ЖАМИ (Базавий ҳисоблаш миқдорига нисбатан)	3 593,0	2 368,4	1 224,6	-	-	-
	ҲАММАСИ:	1 347 393,4	888 163,9	459 229,5	-	-	-
1	Меҳнатга ҳақ тўлаш	754 826,0	387 442,4	367 383,6	-	-	-
2	Ижтимоий солиқ	188 706,5	96 860,6	91 845,9	-	-	-
3	Хизмат сафарлари харажатлари	128 165,4	128 165,4	-	-	-	-
4	Лойиҳани амалга оширишга жалб этилган бошқа ташкилотларнинг тадқиқот ишлари учун тўлов (фақат зарур ҳолларда)	-	-	-	-	-	-
5	Илмий тадқиқот учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, техник воситалар ва бошқа товар-моддий қийматликларни сотиб олиш учун харажатлар (ускуналарни монтаж қилиш ва ишга тушириш)	275 695,5	275 695,5	-	-	-	-
6	Илмий тадқиқот учун материаллар ва бутловчи қисмларни сотиб олиш харажатлари	-	-	-	-	-	-
7	Лойиҳани амалга ошириш учун бошқа харажатлар	-	-	-	-	-	-

Изоҳ: *Харажатларнинг умумий суммаси базавий ҳисоблаш миқдорига (БХМ) нисбатан ҳисобланади. Молиялаштириш юзасидан тегишли қарор қабул қилинганида молиялаштириш даврида амалда бўлган БХМга нисбатан ҳисоб-китоблар амалга оширилади.

Лойиҳа доирасида ажратилган маблағлар илмий изланишлар олиб боришга, шунингдек, иш ҳақидан ташқари, умумий маблағнинг камида 40 фоизи илмий асбоб-ускуналар, хом-ашёлар ҳамда бошқа зарур материалларни харид қилиш ва натижада юқори қийматга эга, тижоратлаштириш имкони юқори бўлган янги маҳсулот (хизмат)ларни ишлаб чиқаришни таъминлашга йўналтирилиши лозим.

Молиявий ҳисоб-китоблар тўғри амалга оширилиши, бунда сарфланадиган йиллик меҳнатга ҳақ тўлаш харажатлари (шу жумладан, хизмат сафари харажатлари), илмий тадқиқот учун зарур бўлган асбоб-ускуналарни харид қилиш харажатлари, шунингдек зарур реагентлар, реактивлар ва бутловчи қисмларни сотиб олиш харажатлари лойиҳа мақсад ва вазифаларига мос бўлиши лозим.

Лойиҳа раҳбари

К.Н. Муродов

Ташкилот раҳбари

Н.А. Маматахунов

Ташкилот мухри

Режалаштирилган харажатлар ва уларнинг асоси
Меҳнатга ҳақ тўлаш харажатлари*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

Лойиҳа бўйича лавозими	Ёши	Илмий даражаси ва унвони	Асосий ёш ўриндош лойиҳа ажроқчиси	Ставкалар сони	Лавозим оқлади	Ҳисобланадиган ойлик иш ҳақи	Иш лавомийлиги (ойларда)	Бюджет маблағлари	Ҳиссалор маблағлари**	Жами
Раҳбар Муродов Камолiddин Нуриддинович	34	PhD	Ўриндош	0,50	10 489,7	5 244,9	12,0	62 938,3		62 938,3
Бош илмий ходим Адиллов Сарвар Кахрамонович	34	(DSc) Доцент	Ўриндош	0,50	10 341,9	5 170,9	12,0	62 051,2		62 051,2
Катта илмий ходим Бакиев Зафар Абдушукурович	41	п.ф.н Доцент	Ўриндош	0,50	8 112,7	4 056,4	12,0	48 676,3		48 676,3
Катта илмий ходим Алиев Низомиддин Маҳмасанович	37	Доцент	Ўриндош	0,50	6 983,1	3 491,6	12,0	41 898,8		41 898,8
Катта илмий ходим Болтаев Аъзам Акрамович	39	PhD	Ўриндош	0,50	7 636,9	3 818,4	12,0	45 821,2		45 821,2
Катта илмий ходим Пулатов Лавиз Азамат ўғли	34	PhD	Ўриндош	0,50	7 636,9	3 818,4	12,0	45 821,2		45 821,2
Кичик илмий ходим Абдуллаев Илхом Хушудович	37		Ўриндош	0,50	6 686,3	3 343,1	12,0	40 117,8		40 117,8
Кичик илмий ходим Қимсанбоев Жавоҳир Абдулбоқи ўғли	30		Ўриндош	0,25	6 686,3	1 671,6	12,0	20 058,9		20 058,9
Кичик илмий ходим Туранов Сардор Хусниддин ўғли	29		Ўриндош	0,25	6 686,3	1 671,6	12,0	20 058,9		20 058,9
.....			Ўриндош	0,50		-		-		-
Жами (инглиз)						32 286,9				387 442,4
Ижтимоий солиқ (белгиланган фондда)										96 860,6
Жами (ойлик иш ҳақи + ижтимоий солиқ)										484 303,0

Изоҳ: *Ушбу жадвалдаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги учун лойиҳа раҳбари шахсан жавобгар ҳисобланади.

** Ҳамкорликда молиялаштирилмаган лойиҳалар доirasида ҳиссадор улуши.

Режалаштирилган харажатлар ва уларнинг асоси
Меҳнатга ҳақ тўлаш харажатлари*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

Лойиҳа бўйича лавозими	Ёши	Илмий даражаси ва унвони	Асосий ёш ўриндош лойиҳа ажроқчиси	Ставкалар сони	Лавозим оқлади	Ҳисобланадиган ойлик иш ҳақи	Иш лавомийлиги (ойларда)	Бюджет маблағлари	Ҳиссалор маблағлари**	Жами
Раҳбар Муродов Камолiddин Нуриддинович	34	PhD	Ўриндош	0,50	10 489,7	5 244,9	12,0	62 938,3		62 938,3

Бош илмий ходим Адилев Сарвар Кахрамонович	34	(DSc) Доцент	Ўриндош	0,50	10 341,9	5 170,9	12,0	62 051,2	62 051,2
Катта илмий ходим Бакиев Зофар Абдушукурович	41	п.ф.н Доцент	Ўриндош	0,50	8 112,7	4 056,4	12,0	48 676,3	48 676,3
Катта илмий ходим Алиев Низомиддин Махмасанович	37	Доцент	Ўриндош	0,50	6 983,1	3 491,6	12,0	41 898,8	41 898,8
Катта илмий ходим Болтаев Аъзам Акрамович	39	PhD	Ўриндош	0,50	7 636,9	3 818,4	12,0	45 821,2	45 821,2
Катта илмий ходим Пулатов Лилез Азизович	34	PhD	Ўриндош	0,50	7 636,9	3 818,4	12,0	45 821,2	45 821,2
Кичик илмий ходим Абдуллаев Илхом Хушудович	37		Ўриндош	0,25	6 686,3	1 671,6	12,0	20 058,9	20 058,9
Кичик илмий ходим Қимсанбоев Жавоҳир Абдулбоқи ўғли	30		Ўриндош	0,25	6 686,3	1 671,6	12,0	20 058,9	20 058,9
Кичик илмий ходим Туранов Сардор Хусниддин ўғли	29		Ўриндош	0,25	6 686,3	1 671,6	12,0	20 058,9	20 058,9
.....			Ўриндош	0,50		-	12,0	-	-
Жами (йиллик)						30 615,3			367 383,6
Ижтимоий солиқ (белгиланган фондда)									91 845,9
Жами (ойлик иш хақи + ижтимоий солиқ)									459 229,5

Изоҳ: *Ушбу жадвалдаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги учун лойиҳа раҳбари шахсан жавобгар ҳисобланади.

** Ҳамкорликда молиялаштирилган лойиҳалар доирасида ҳиссадор улуши.

Режалаштирилган харажатлар ва уларнинг асоси
Меҳнатга ҳақ тўлаш харажатлари*
(йиллар бўйича аҳолида жасадиларда кўрсатилади)

3-йил

Лойиҳа бўйича лавозими	Ёши	Илмий даражаси ва унвони	Асосий ёш ўриндош лойиҳа ижрочиси	Ставкалар сони	Лавозим оқоли	Ҳисобланган ойлик иш хақи	Иш лавозимлиги (ойларда)	Бюджет маблағлари	Ҳиссадор маблағлари**	Жами
Раҳбар						-		-		-
Катта илмий ходим						-		-		-
Кичик илмий ходим						-		-		-
.....						-		-		-

(милг сўлда)

Хизмат сафари харajatлари
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчининг лойиха бўйича лавозими ва Ф.И.Ш.	Йили**	Кунлар сони	Транспорт харajatлари*	Меҳмонхона харajatлари	Кунлик харajatлар (суточные)	Жами харajatлар
Республика ичида (вилоят, шаҳар)							-
Бухоро вилояти	Раҳбар Муродов Камолiddин Нуриддинович	34	3	806,0	1 500,0	112,5	2 418,5
Бухоро вилояти	Катта илмий ходим Бакиев Зафар Абдушукуробич	41	3	807,0	1 500,0	112,5	2 419,5
Самарканд вилояти	Раҳбар Муродов Камолiddин Нуриддинович	34	3	809,0	1 500,0	112,5	2 421,5
Самарканд вилояти	Катта илмий ходим Бакиев Зафар Абдушукуробич	41	3	810,0	1 500,0	112,5	2 422,5
Қашқадарё вилояти	Раҳбар Муродов Камолiddин Нуриддинович	34	3	812,0	1 500,0	112,5	2 424,5
Қашқадарё вилояти	Катта илмий ходим Бакиев Зафар Абдушукуробич	41	3	813,0	1 500,0	112,5	2 425,5
Хорижда (жорижий давлат)							-
Саудия Арабистони	Раҳбар Муродов Камолiddин Нуриддинович	34	3	10 323,1	4 583,2	1 909,7	16 816,0
Саудия Арабистони	Катта илмий ходим Бакиев Зафар Абдушукуробич	41	3	10 323,1	4 583,2	1 909,7	16 816,0
Шветсария	Раҳбар Муродов Камолiddин Нуриддинович	34	3	27 324,4	9 054,5	3 621,8	40 000,7
Шветсария	Катта илмий ходим Бакиев Зафар Абдушукуробич	41	3	27 324,4	9 054,5	3 621,8	40 000,7
Жами:							128 165,4

Изоҳ: * Транспорт харajatлар бўйича авиа ва темир йўл чипталар нархларини тақдим этилади.

** Академик ва илмий алмашинувни рағбатлантириш, академик ҳаракатчанлик ва ҳамкорликни ривожлантириш учун 45 ёшгача бўлган ёш олимларнинг миллий (республика) илмий ва хорижий таълим муассасаларига кисқа ва узоқ муддатли хизмат сафарлари (жумладан илмий анжуманларда иштирок этиш) лойиҳа талабномаларга киритилиши мумкин.

Хизмат сафари харажатлари
(йиллар бўйича алоҳида жадавалларда кўрсатилади)

2-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчининг лойиҳа бўйича лавозими ва Ф.И.Ш.	Ёши**	Кунлар сони	Транспорт харажатлари*	Меҳмонхона харажатлари	Кунлик харажатлар (суточные)	Жами харажатлар
Республика ичида (вилоят, шаҳар)							-
Хорижда (жорижий давлат)							-
...							-
Жами:							-

(минг сўмда)

Изоҳ: * Транспорт харажатлар бўйича авиа ва темир йўл чипталар нархларини тақдим этилади.

** Академик ва илмий алмашинувни рағбатлантириш, академик ҳаракатчанлик ва ҳамкорликни ривожлантириш учун 45 ёшгача бўлган ёш олимларнинг миллий (республика) илмий ва хорижий таълим муассасаларига кисқа ва узоқ муддатли хизмат сафарлари (жумладан илмий анжуманларда иштирок этиш) лойиҳа талабномаларга киритилиши мумкин.

Хизмат сафари харажатлари
(йиллар бўйича алоҳида жадавалларда кўрсатилади)

3-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчининг лойиҳа бўйича лавозими ва Ф.И.Ш.	Ёши**	Кунлар сони	Транспорт харажатлари*	Меҳмонхона харажатлари	Кунлик харажатлар (суточные)	Жами харажатлар
Республика ичида (вилоят, шаҳар)							-
Хорижда (жорижий давлат)							-
...							-
Жами:							-

(минг сўмда)

Изоҳ: * Транспорт харажатлар бўйича авиа ва темир йўл чипталар нархларини тақдим этилади.

** Академик ва илмий алмашинувни рағбатлантириш, академик харакатчанлик ва ҳамкорликни ривожлантириш учун 45 ёшгача бўлган ёш олимларнинг миллий (республика) илмий ва хорижий таълим муассасаларига қисқа ва узоқ муددатли хизмат сафари (жумладан илмий анжуманларда иштирок этиш) лойиҳа талабномаларга киритилиши мумкин.

Хизмат сафари харажатлари

(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

4-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчининг лойиҳа бўйича лавозими ва Ф.И.Ш.	Ёши**	Кунлар сони	Транспорт харажатлари*	Меҳмонхона харажатлари	Кунлик харажатлар (суточные)	Жами харажатлар
Республика ичида (вилоят, шаҳар)							-
Хорижда (жорикий давлат)							-
...							-
Жами:							

Изоҳ: * Транспорт харажатлар бўйича авиа ва темир йўл чипталар нархларини тақдим этилади.

** Академик ва илмий алмашинувни рағбатлантириш, академик харакатчанлик ва ҳамкорликни ривожлантириш учун 45 ёшгача бўлган ёш олимларнинг миллий (республика) илмий ва хорижий таълим муассасаларига қисқа ва узоқ муددатли хизмат сафари (жумладан илмий анжуманларда иштирок этиш) лойиҳа талабномаларга киритилиши мумкин.

Хизмат сафари харажатлари

(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

5-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчининг лойиҳа бўйича лавозими ва Ф.И.Ш.	Ёши**	Кунлар сони	Транспорт харажатлари*	Меҳмонхона харажатлари	Кунлик харажатлар (суточные)	Жами харажатлар
Республика ичида (вилоят, шаҳар)							-
Хорижда (жорикий давлат)							-
...							-
Жами:							

Изоҳ: * Транспорт харажатлар бўйича авиа ва темир йўл чипталар нархларини тақдим этилади.

** Академик ва илмий алмашинувни рағбатлантириш, академик ҳаракатчанлик ва ҳамкорликни ривожлантириш учун 45 ёшгача бўлган ёш олимларнинг миллий (республика) илмий ва хорижий таълим муассасаларига киска ва узок муддатли хизмат сафарлари (жумладан илмий анжуманларда иштирок этиш) лойиҳа талабномаларга киритилиши мумкин.

Хизмат сафари асосномаси
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)
1-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчилар сони	Хизмат сафарига боришдан кўзланган мақсад*
Бухоро	2	Лоиха ишини Республикамизнинг барча спорт иншоотларига тарғиб қилиш
Самарқанд	2	Лоиха ишини Республикамизнинг барча спорт иншоотларига тарғиб қилиш
Қашқадарё	2	Лоиха ишини Республикамизнинг барча спорт иншоотларига тарғиб қилиш
Саудия Арабистони	2	Осиё олимлари фикрини ўрганиш ва илмий суҳбатлар режалаштириш
Шветсария	2	Европа олимлари фикрини ўрганиш ва илмий суҳбатлар режалаштириш

Изоҳ: *Хизмат сафари мақсади ва ундан кутиладиган натижа аниқ кўрсатилиши талаб этилади.

Хизмат сафари асосномаси
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)
2-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчилар сони	Хизмат сафарига боришдан кўзланган мақсад*

Изоҳ: *Хизмат сафари мақсади ва ундан кутиладиган натижа аниқ кўрсатилиши талаб этилади.

Хизмат сафари асосномаси
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)
3-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчилар сони	Хизмат сафарига боришдан кўзланган мақсад*

Изоҳ: *Хизмат сафари мақсади ва ундан кутиладиган натижа аниқ кўрсатилиши талаб этилади.

Хизмат сафари асосномаси
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)
4-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчилар сони	Хизмат сафарига боришдан кўзланган мақсад*

Изоҳ: *Хизмат сафари мақсади ва ундан кутиладиган натижа аниқ кўрсатилиши талаб этилади.

Хизмат сафари асосномаси
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)
5-йил

Хизмат сафари манзили	Хизмат сафарига борувчилар сони	Хизмат сафарига боришдан кўзланган мақсад*

Изоҳ: *Хизмат сафари мақсади ва ундан кутиладиган натижа аниқ кўрсатилиши талаб этилади.

Илмий тадқиқотлар учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, техник воситалар ва бошқа товар-моддий қийматликларни сотиб олиш учун харажатлар (шу жумладан, ускуналарни монтаж қилиш, ишга тушириш ва таъмирлаш ишларини бажариш) *

(йиллар бўйича алоҳида жадалларда кўрсатилади)

1-йил

Харажатлар тури	Сотиб олинishi режалаштирилган асбоб- ускуналар, техник воситалар ва бошқа товар-моддий қийматликларнинг асосномаси	Микдори (дона, кг ва х.к.)	Бир бирлик (товар, махсулот, иш, хизмат) нархи	Бюджетдан молиялаштирилган маблағ суммаси	Ҳиссадор ҳисобидан молиялаштирилган маблағ суммаси (хамкорликда молиялаштириш кўзда тутилган ҳолларда)	Жами
Канцелярия товарлари:						
Қоғоз, пачка	Илмий тадқиқот ишларида фойдаланиш учун	100,0	60,0	6 000,0		6 000,0
Файл, пачка	Илмий тадқиқот ишларида фойдаланиш учун	10,0	40,0	400,0		400,0
Регистр папка, дона	Илмий тадқиқот ишларида фойдаланиш учун	30,0	25,0	750,0		750,0
Флешка Kingston DT50/128GB	Лойиҳада бажариладиган илмий ишларни сақлаш ва хорижий сафарларда қилинган илмий маърузаларни олиб келиш учун.	5,0	320,0	1 600,0		1 600,0
Организер	Илмий тадқиқот ишларида фойдаланиш учун	14,0	15,0	210,0		210,0
ОРҒ техника воситалари:						
Ноутбук Dell G7 (i7/R1X2070)	Илмий тадқиқот ишларида Математик дастурий пакетлардан фойдаланиш учун	1,0	23 210,0	23 210,0		23 210,0

(минг сўмда)

Бошқа шу каби харажатлар									
1.									-
2.									-
....									-
									-
									-
Жами:									-

Изох: *1. Инвентар, техника ва жиҳозларнинг техник тавсифи ва нима мақсадда ишлатилиши зарурати асослангирилиши лозим.

2. Ушбу жадвалда кўрсатилган инвентар, техника ва жиҳозларга лойихани амалга ошириш учун ҳақиқатда эҳтиёж мавжудлиги бўйича лойиха раҳбари шахсан жавобгар ҳисобланади.

3. Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

Илмий тадқиқотлар учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, техник воситалар ва бошқа товар-моддий қийматликларни сотиб олиш учун харажатлар (шу жумладан, ускуналарни монтаж қилиш, ишга тушириш ва таъмирлаш ишларини бажариш) *

(Йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

3-йил

Харажатлар тури	Сотиб олинган режалаштирилган асбоб-ускуналар, техник воситалар ва бошқа товар-моддий қийматликларнинг асосномаси	Микдори (дона, кг ва х.к.)	Бир бирлик (товар, маҳсулот, иш, хизмат) нархи	Бюджетдан молиялаштирилган маблағ суммаси	Ҳиссадор ҳисобидан молиялаштирилган маблағ суммаси (ҳаққорликда молиялаштириш кўзда тутилган ҳолларда)	Жами
Канцелярия товарлари:						
1.						
2.						
....						
ОРГ техника воситалари:						
1.						
2.						
....						
Асбоб-ускуналар:						
1.						
2.						
....						

(минг сўмда)

Инвентарлар сотиб олиш:									
1.									-
2.									-
....									-
Бошқа шу каби харajatлар									-
1.									-
2.									-
....									-
Жами:									-

Изоҳ: *1. Инвентар, техника ва жихозларнинг техник тавсифи ва нима мақсадда ишлатилиши зарурати асослангирлиши лозим.

2. Ушбу жадвалда кўрсатилган инвентар, техника ва жихозларга лойихани амалга ошириш учун ҳақиқатда эҳтиёж мавжудлиги бўйича лойиха раҳбари шахсан жавобгар ҳисобланади.

3. Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

Илмий тадқиқотлар учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, техник воситалар ва бошқа товар-моддий қийматликларни сотиб олиш учун харajatлар (шу жумладан, ускуналарни монтаж қилиш, ишга тушириш ва таъмирлаш ишларини бажариш) *

(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

4-йил

Харajatлар тури	Сотиб олинishi режалаштирилган асбоб- ускуналар, техник воситалар ва бошқа товар-моддий қийматликларнинг асосномаси	Миклори (дона, кг ва х.к.)	Бир бирлик (товар, маҳсулот, иш, хизмат) нархи	Бюджетдан молиялаштириладиган маблағ суммаси	Ҳиссадор ҳисобидан молиялаштириладиган маблағ суммаси (хамкорликда молиялаштириш кўзда тутилган ҳолларда)	Жами
Кашеярия товарлари:						
1.						-
2.						-
....						-
ОРГ техника воситалари:						-
1.						-
2.						-
....						-

(миңг сўмда)

ОРГ техника воситалари:									
1.									
2.									
....									
Асбоб-ускуналар:									
1.									
2.									
....									
Инвентарлар сотиб олиш:									
1.									
2.									
....									
Бошқа шу каби харажатлар									
1.									
2.									
....									
Жами:									

Изоҳ: *1. Инвентар, техника ва жихозларнинг техник тавсифи ва нима мақсадда ишлатилиши зарурати асослангирлиши лозим.
2. Ушбу жадвалда кўрсатилган инвентар, техника ва жихозларга лойиҳани амалга ошириш учун ҳақиқатда эҳтиёж мавжудлиги бўйича лойиҳа раҳбари шахсан жавобгар ҳисобланади.
3. Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нарҳларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

5.5-шакл

Илмий-тадқиқот учун материаллар ва бутловчи қисмларни сотиб олиш харажатлари *
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

(минг сўмда)

Материаллар ва бутловчи қисмлар номи	Сотиб олинishi режалаштирилган материаллар ва бутловчи қисмларнинг асосномаси	Материаллар ва бутловчи қисмлар сони	Материаллар ва бутловчи қисмлар нархи	Жами харажатлар
Масалан, Реактив ва реагентлар:				
1.				
2.				
3.				
...				
...				
Жами:				

Изоҳ: *1. Инвентар, техника ва жиҳозларнинг техник тавсифи ва нима мақсадда ишлатилиши зарурати асослангирилиши лозим.

2. Ушбу жадвалда кўрсатилган материаллар ва бутловчи қисмларга лойиҳани амалга ошириш учун ҳақиқатда эҳтиёж мавжудлиги бўйича лойиҳа раҳбари шахсан жавобгар ҳисобланади.

3. Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

5.6-шакл

Лойиҳани амалга оширишга жалб этилган бошқа ташкилотларнинг тадқиқот ишлари учун тўлов*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

(минг сўмда)

№	Тадқиқот турлари	Тадқиқотлар сони	Бир тадқиқотнинг нархи	Жами
	Жами			

Изоҳ: * Харид қилинадиган хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

5.7-шакл

Лойиҳани амалга ошириш учун бошқа харажатлар*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

(минг сўмда)

№	Харажатлар тури	Сони	Нархи	Жами
	Жами			

Лойиҳани амалга ошириш учун бошқа харажатлар*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

№	Харажатлар тури	1-йил			Жами
		Сони	Нархи	(минг сўмда)	
					-
					-
	Жами				-

Изоҳ: *Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

Лойиҳани амалга ошириш учун бошқа харажатлар*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

№	Харажатлар тури	2-йил			Жами
		Сони	Нархи	(минг сўмда)	
					-
					-
	Жами				-

Изоҳ: *Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

Лойиҳани амалга ошириш учун бошқа харажатлар*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)

№	Харажатлар тури	3-йил			Жами
		Сони	Нархи	(минг сўмда)	
					-
					-
	Жами				-

	Жами				-
--	-------------	--	--	--	---

Изоҳ: *Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

Лойиҳани амалга ошириш учун бошқа харажатлар*
(*йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади*)

4-йил

№	Харажатлар тури	Сони	Нархи	Жами
				-
				-
				-
	Жами			-

(минг сўмда)

Изоҳ: *Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

Лойиҳани амалга ошириш учун бошқа харажатлар*
(*йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади*)

5-йил

№	Харажатлар тури	Сони	Нархи	Жами
				-
				-
				-
	Жами			-

(минг сўмда)

Изоҳ: *Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

Изоҳ: *Харид қилинадиган маҳсулот, иш ва хизматлар нархларини белгилашда 2 та мол етказиб берувчиларнинг тижорат таклифлари илова қилиниши лозим.

5.8-шакл

Лойиҳанинг молиялаштириш режаси*
(йиллар бўйича алоҳида жадвалларда кўрсатилади)
(минг сўмда)

Молия йили	Жами йилда (минг сўмда)	шу жумладан ойлар бўйича															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
1 йил	-																
2 йил	-																
3 йил	-																
4 йил	-																
5 йил	-																

Интеллектуал фаолият натижаларининг индикатор кўрсаткичлари

№	Индикаторнинг номланиши	Охирги 3 йилда олинган	Лойиҳа доирасида режалаштирилгани
1	Халқаро хорижий журналларда киритилган журналларда чоп этилган мақолалар сони	5	5
2	Маҳаллий журналлардаги мақолалар сони	20	20
3	Халқаро журналлардаги (Scopus/WoSдан ташқари) мақолалар сони	2	2
4	Бакалаврият босқичида тайёрланган битирув малакавий ишлари сони	30	30
5	Тайёрланган магистрлик диссертацияларининг сони	30	30
6	Тайёрланган докторлик диссертацияларининг сони (PhD, DSc)	0	1
7	Нашр қилинган монографиялар сони	2	2
8	Нашр қилинган ўқув қўлланмалар сони	2	4
9	Нашр қилинган дарсликлар сони	0	1
10	Интеллектуал мулк объектлари сони	4	4

Лойиҳа раҳбари

К.Н. Муродов

Ташкилот раҳбари

Н.А. Маматахунов

Ташкилот мухри

**Лойихани амалга оширишнинг
КАЛЕНДАР РЕЖАСИ***

№	Амалга ошириладиган ишлар** (Лойиханинг ҳар бир йили бўйича ойлар кесимида)	Амалга ошириш/хисоботни тақдим этиш муддати***	Тақдим этиладиган хисобот шакли
Биринчи йил			
1.	Спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасини яратиш бўйича маълумотлар базасини шакллантириш	Январь	
2.	спортчиларнинг ҳаракат фазаларини кинематик таҳлили ҳамда таянч қисмларини тўғри аниқлашнинг замонавий методикаси ишлаб чиқиш	Февраль	
3.	Автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун маълумотлар базасини шакллантириш	Март	
4.	спортчиларнинг локомоцияси (ҳаракатлари) масофавий таҳлилининг мини датчиклар ёрдамида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситаси яратиш	Апрел	
5.	спортчининг таянч нуқталарига мини датчикларни тўғри жойлаштириш ва қўллаш механизмлари ишлаб чиқилади; спортчининг локомоциясини (фаол ҳаракатланиш билан боғлиқ жараён) ўрганиш ва аниқлаш тизимини яратиш	Май	
6.	Оралиқ хисобот тақдим қилиш;	Июнь	
7.	Натижаларни синовдан ўтказиш.	Июль	
8.	спортчиларнинг мусобақа фаолиятига оид самарадорлик параметрлари белгиланади ва миқдорий солиштириш тизими яратиш	Августъ	
9.	мини датчиклар ва дастурий воситасини ёрдамида спортчилар ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологияси ишлаб чиқиш	Сентябрь	
10	Мақолаларни чоп этиш	Октябрь	
11.	спорт курашида спортчиларнинг мусобақа фаолияти самарадорлигига ижобий таъсир кўрсатадиган самарали технология татбиқ этиш	Ноябрь	

12.	Автоматлаштирилган мониторингини амалга оширишга доир материалларни умумлаштирган ҳолда электрон дастурга тайёрлаш	Декабрь	
13.	Оралик (йиллик) ҳисобот тақдим этиш	<i>Лойиҳанинг биринчи йили яқунланган ойдан кейинги ойнинг 15-санасигача</i>	Оралик (йиллик) ҳисобот
Биринчи йил			
1.	Спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасини яратиш бўйича маълумотлар базасини шакллантириш	Январь	
2.	спортчиларнинг ҳаракат фазаларини кинематик таҳлили ҳамда таянч қисмларини тўғри аниқлашнинг замонавий методикаси ишлаб чиқиш	Февраль	
3.	Автоматлаштирилган мониторингини амалга ошириш учун маълумотлар базасини шакллантириш	Март	
4.	спортчиларнинг локомоцияси (ҳаракатлари) масофавий таҳлилининг мини датчиклар ёрдамида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситаси яратиш	Апрел	
5.	спортчининг таянч нуқталарига мини датчикларни тўғри жойлаштириш ва кўллаш механизмлари ишлаб чиқилади; спортчининг локомоциясини (фаол ҳаракатланиш билан боғлиқ жараён) ўрганиш ва аниқлаш тизимини яратиш	Май	
6.	Оралик ҳисобот тақдим қилиш;	Июнь	
7.	Натижаларни синовдан ўтказиш.	Июль	
8.	спортчиларнинг мусобақа фаолиятига оид самарадорлик параметрлари белгиланади ва миқдорий солиштириш тизими яратиш	Августъ	
9.	мини датчиклар ва дастурий воситасини ёрдамида спортчилар ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологияси ишлаб чиқиш	Сентябрь	
10.	Мақолаларни чоп этиш	Октябрь	
11.	спорт курашида спортчиларнинг мусобақа фаолияти самарадорлигига ижобий таъсир кўрсатадиган самарали технология татбиқ этиш	Ноябрь	
12.	Автоматлаштирилган мониторингини амалга	Декабрь	

	оширишга доир материалларни умумлаштирган ҳолда электрон дастурга тайёрлаш		
13.	Якуний ҳисобот тақдим этиш	Лойиҳанинг иккинчи йили яқунланган ойдан кейинги ойнинг 15-санасигача	Якуний ҳисобот (лойиҳа яқунланган бўлса)

Лойиҳа раҳбари

К.Н. Муродов

«20» 10 2024 йил

* Лойиҳанинг календарь режасида амалга ошириладиган ишлар мазкур лойиҳа бўйича тадқиқот шакли, илмий-тадқиқот натижалари ҳамда олинган натижаларни синовдан ўтказиш тадбирлари эълон матнига мувофиқ равишда ва тўлиқ ҳажмда акс этирилиши лозим. Шунингдек календарь режада тадқиқот натижалари бўйича нуфузли илмий журналларда ва халқаро маълумотлар базаларида индексацияланган журналларда чоп этиладиган мақолалар сони ва уларни чоп этиш муддатларини аниқ кўрсатиш талаб этилади.

** Лойиҳа доирасида амалга ошириладиган илмий-тадқиқот ишлари чорақлар кесимида аниқ ва изчил кетма-кетликда баён этилиши лозим.

*** Имзоланган шартномага мувофиқ лойиҳа бошланган ойдан бошлаб изчил кетма-кетликда кўрсатилади.

Лойиҳа раҳбари

К.Н. Муродов

Ташкилот раҳбари

Н.А. Мама тахунов

Ташкилот муҳри

Лойиҳанинг 1-йилида амалга ошириладиган илмий-тадқиқот ишлари
РЕЖАСИ

(Лойиҳанинг биринчи йилида унинг ҳар бир босқичлари доирасида амалга ошириладиган илмий-тадқиқот ишлари ва унинг давомийлиги кўрсатилади)

Лойиҳанинг 1-йилида амалга ошириладиган илмий-тадқиқот ишлари	РЕЖАСИ											
	январь	февраль	март	апрель	май	июнь	июль	август	сентябрь	октябрь	ноябрь	декабрь
Бос-қичлар	Босла-ниши (ой)	Давомий-лиги (ойлар)										
1	1	3										
Спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасини яратиш бўйича маълумотлар базасини шакллантириш												
2	3	5										
Натижаларни синовдан ўтказиш.												
3	5	8										
Йиллик ҳисобот тақдим этиши												

**Лойиханинг 2-йилида амалга ошириладиган илмий-тадқиқот ишлари
РЕЖАСИ**

(Лойиханинг биринчи йилида унинг ҳар бир босқичлари доирасида амалга ошириладиган илмий-тадқиқот ишлари ва унинг давомийлиги кўрсатилади, агар лойиҳа 3 йиллик бўлса, кейинги йил учун ҳам шу тартибда жадвал тўлдирилади)

Босқич-лар	Лойиханинг 2-йилида амалга ошириладиган илмий-тадқиқот ишлари			январь	февраль	март	апрель	май	июнь	июль	август	сентябрь	октябрь	ноябрь	декабрь
	Бошла-ниши (ой)	Давомийлиги (ойлар)	3												
1	1	3													
2	3	5													
3	5	8													
<i>Спорт курашида юқори малакали спортчиларнинг ҳаракатларини масофавий таҳлили ва оператив назорат қилиш технологиялари асосида мониторинг қилиш бўйича дастурий воситасини яратиш бўйича маълумотлар базасини шакллантириш</i>															
<i>Натижаларни синовдан ўтказиш.</i>															
<i>Йиллик ҳисобот тақдим этиши</i>															